

આધાર હાઉસિંગ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ

નો યોર કસ્ટમર[KYC]અને

એન્ટિ મની લોન્ડરિંગ [AML] મેઝર્સ પોલિસી

(સુધારો મે 14.02. 2022થી અમલી)

(વર્ઝન-VIII)

અનુક્રમણિકા

અનુ. નં.	વિષય	પાનાં નં.
1	પ્રસ્તાવના	4
2	પ્રકરણ-I અમલપાત્રતા અને વ્યાખ્યાઓ	5-8
3	પ્રકરણ-II સામાન્ય	9-10
4	પ્રકરણ-III ગ્રાહકસ્વીકાર્યતા પોલિસી	10
5	પ્રકરણ- IV જોખમવર્ગીકરણ અને સંચાલન	11-12
6	પ્રકરણ- V ગ્રાહકઓળખ પ્રક્રિયા(CIP)	12
7	પ્રકરણ-VI ગ્રાહકડ્યુ ડિવિઝન્સ(CDD)પ્રક્રિયા: ભાગI- ગ્રાહકડ્યુ ડિવિઝન્સ (CDD)પ્રક્રિયાવ્યક્તિગત સંજોગોમાં	13-15
	ભાગII- CDDપગલાં સંપૂર્ણ માલિકીની પેઢી માટે	15-16
	ભાગIII-CDDપગલાં કાનૂની એકમો માટે	16-17
	ભાગIV-લાભાર્થી માલિકીની ઓળખ	17
	ભાગV-પ્રવર્તમાનડ્યુ ડિવિઝન્સ	17-18
	ભાગVI- વિસ્તારેલી અને સરળીકૃતડ્યુ ડિવિઝન્સપ્રક્રિયા	19
8	પ્રકરણ-VII રેકર્ડ સંચાલન	20
9	પ્રકરણ-VIII ક્ષયનાંસિયલ ઈન્ટેલિજન્સ યુનિટ- ઈન્ડિયાને જરૂરિયાતોનું રિપોર્ટિંગ	20
10	પ્રકરણ- IX આંતરરાષ્ટ્રીય કરારો હેઠળ જરૂરિયાતો/ફરજો	21-22

11	પ્રકરણ- X અન્ય સૂચનાઓ	22-24
12	પરિશિષ્ટI ડિજિટલKYCપ્રક્રિયા	25
13	પરિશિષ્ટII PIS હેઠળ પાત્રતા ધરાવનારા FPIs માટે KYCદસ્તાવેજો	26-27
14	પરિશિષ્ટIII ઓછા જોખમવાળા વર્ગના ગ્રાહકો માટે વિચારણા કરવા યોગ્ય વધારાના KYC દસ્તાવેજોની યાદી	28-29
15	પરિશિષ્ટIV CTR/STRવ્યવહારો માટે નિદર્શનાત્મક યાદી	30

આધાર હાઉસિંગ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ

નો ચોર કસ્ટમર [KYC] અને એન્ટિ મની લોન્ડરિંગ (AML) પગલાંની પોલિસી-(સુધારેલી)

1. પ્રસ્તાવના

કંપની, આધાર હાઉસિંગ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (AHFL-જે અગાઉ DHFL વ્યાસા હાઉસિંગ ફાઇનાન્સ લિ. તરીકે ઓળખાતી હતી)ની સ્થાપના વર્ષ 1990માં કરાઈ હતી અને નેશનલ હાઉસિંગ બેંક સમજ (NHB) તેની નોંધણી કરાઈ હતી. કંપનીએ NHBની આવશ્યકતા અનુસાર KYC & AML પોલિસી (પોલિસી) અપનાવેલી છે, તેમજ સમયાંતરે યોગ્ય લાગે તે રીતે આ પોલિસીમાં સુધારા-વધારા કરેલા છે, જે માટે કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સની મંજૂરી મેળવેલી છે.

આ પોલિસીને આરંભમાં 10મી એપ્રિલ, 2006ની તારીખ ધરાવતા નો ચોર કસ્ટમર (KYC) માર્ગદર્શિકાઓ તથા એન્ટિ-મની લોન્ડરિંગ માપદંડો અંગે NHB દ્વારા જારી કરાયેલા ને NHB (ND)/DRS/Pol-ના.13/2006 રેફરન્સ નંબર ધરાવતા જાહેરનામાંના અનુસંધાનમાં ઘડવામાં આવી હતી, જે શ્રેષ્ઠ કોર્પોરેટ પ્રણાલિઓનો એક હિસ્સો હતી. NHB દ્વારા તેના 11મી ઓક્ટોબર, 2010ની તારીખ ધરાવતા પરિપત્ર નં.NHB/ND/DRS/Pol. ના. 33/2010 - 11 થકી જારી કરાયેલી માર્ગદર્શિકાઓમાં કરાયેલા સુધારાઓ અનુસાર આ પોલિસીને સુધારીને અપડેટ કરાઈ હતી અને તેમાં સમયાંતરે 2 જુલાઈ, 2018ના રોજ જારી કરાયેલા માસ્ટર પરિપત્ર NHB(ND)/DRS/REG/MC-04/2018 અને 11 માર્ચ, 2019ના રોજ જારી કરાયેલા પરિપત્ર નં. NHB/ND/DRS/પોલિસી પરિપત્ર નં.94/ 2018-19 દ્વારા જાહેર કરાયેલા એન્ટિ-મની લોન્ડરિંગ માપદંડો તથા KYC માર્ગદર્શિકાઓ મુજબ વધુ સુધારા કરાયા હતા.

આ પોલિસીમાં ફરીથી 24મી એપ્રિલ, 2018ના રોજ યોજાયેલી બોર્ડની બેઠકમાં સમીક્ષા કરીને બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાઈ હતી અને તેની પછીથી 30મી એપ્રિલ, 2019ના રોજ યોજાયેલી બોર્ડની બેઠકમાં તેની સમીક્ષા કરીને સુધારો કરાયો હતો અને તે પછી બોર્ડની 19 મે, 2020ની તારીખના પરિપત્ર નં. RBI/2019-20/235, DOR.NBFC(HFC).CC.ના.111/03.10.136/2019-20 અને નં. RBI/DBR/2015-16/18 અનુસાર 18મી ઓગસ્ટ, 2020ના રોજ યોજાયેલી તેની બેઠકમાં યોગ્ય રીતે મંજૂર કરાયેલી હતી.

20 એપ્રિલ, 2020ની તારીખના માસ્ટર ડાયરેક્શન DBR.AML.BC.ના.81/ 14.01.001/2015-16 કે જેના હેઠળ નો ચોર કસ્ટમર (KYC) ડાયરેક્શન, 2016 (“માસ્ટર ડાયરેક્શન ઓન KYC/ડાયરેક્શન”). વધુમાં, બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સ 28 મે, 2021ના યોજાયેલી તેમની મીટિંગમાં પણ નીતિની સમીક્ષા અને સુધારો કાર્યા પછી મંજૂર કરી છે, જે સર્ક્યુલર નં. RBI/2021-22/35 DOR.AML.REC.No.15/14.01.001/2021-22 તારીખ 10 મે, 2021 સુધી અપડેટ છે, કેવાયસી વિશે માસ્ટર ડાયરેક્શન (એમડી) સુધારા સંબંધે.

તદુપરાંત ભારત સરકાર દ્વારા બહાર પડાયેલા જાહેરનામાં મુજબના પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, 2002 અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, 2005 (અને તેમાં સમયાંતરે કરાયેલા સુધારા મુજબ)ની જોગવાઈઓના સંબંધમાં, કંપનીએ ગ્રાહકને સામેલ કરતી વેળાએ તેમજ એકાઉન્ટ આધારિત સંબંધની સ્થાપના કરીને અથવા તો અન્યત્ર ટ્રાન્ઝેક્શન હાથ ધરતી વેળાએ તેની ઓળખ માટે ચોક્કસ પ્રક્રિયાને અનુસરવી પડે તેમજ તેમના ટ્રાન્ઝેક્શન પર નિરીક્ષણ રાખવું પડે. AHFL દ્વારા સમયાંતરે કરાતા સુધારા તેમજ અમલપાત્રતા મુજબ પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, 2002 અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, 2005ની જોગવાઈઓના અમલ માટે પગલાં ભરવાં પડે. આમ, આ પોલિસીને ગ્રાહકને જાણવા/સમજવા તેમજ તેમના નાણાકીય વ્યવહારોને સારી રીતે સમજવા ઘડાઈ છે જેના બદલામાં કંપનીને તેમના જોખમોનું યોગ્ય સંચાલન કરવામાં તેમજ મની લોન્ડરિંગની પ્રવૃત્તિઓ માટે ગુનાખોરો દ્વારા તેનો ઉપયોગ ટાળવામાં મદદ મળશે.

આ પોલિસીમાં હવે ભારતીય રિઝર્વ બેંકના (RBI) 10 મે, 2021ના રોજ અપડેટ કરાયેલા પરિપત્ર નં. માસ્ટર ડાયરેક્શન DBR.AML.BC.ના.81/ 14.01.001/2015-16 થકી જાહેર કરાયેલા લેટેસ્ટ સુધારા મુજબ ફેરફારો કરાઈ રહ્યા છે, જેથી RBI માસ્ટર ડાયરેક્શન ઓન નો ચોર કસ્ટમર (KYC) ડાયરેક્શન, 2016 (“માસ્ટર ડાયરેક્શન ઓન KYC/ડાયરેક્શન”)ની ઉપર મુજબની જોગવાઈઓ અનુસાર આવા સુધારાના અનુસરણમાં જારી કરાયેલી વહીવટી સૂચનાઓ સહિતની જરૂરી અપડેટ્સ કરવાની જોગવાઈ કરાઈ છે. આ પોલિસીનો બોર્ડ દ્વારા મંજૂરી અપાયાની તારીખથી તાત્કાલિક અમલ થશે.

પ્રકરણ I

અમલપાત્રતા અને વ્યાખ્યાઓ

2. અમલપાત્રતા

આ પોલિસી ભારતીય રિઝર્વ બેંકના નિયમન હેઠળના તમામ એકમોને લાગુ પડશે, ખાસકરીને માસ્ટર ડાયરેક્શન્સ ઓન KYCના 3 (b)(xiii)માં કરાયેલી વ્યાખ્યા મુજબ, જેમાં અન્યત્ર ઉલ્લેખિત ખાસ સંજોગો અપવાદરૂપ રહેશે.

આ પોલિસી વિદેશમાં આવેલી કંપનીની એ ગ્રાન્ય અને બહુમતિ માલિકીની સબસિડિયરીઓને પણ લાગુ પડશે, જેની મર્યાદા યજમાન દેશના સ્થાનિક કાયદાઓને વિરોધાભાસી ન રહે ત્યાં સુધી રહેશે, જેની શરત એ હશે કે:

- જ્યાં લાગુ પડતા કાયદાઓ અને નિયમો હેઠળ આ માર્ગદર્શિકાના અમલ પર પ્રતિબંધ હશે, તો તેને RBIના ધ્યાને લવાશે.
- RBI અને યજમાન દેશના નિયમનકાર દ્વારા નિર્ધારિત KYC/AML માપદંડોમાં તફાવત હશે તો કંપનીની ગ્રાન્ય/સબસિડિયરીઓએ બંનેમાંથી જે વધુ આકરા નિયમનો હશે તેને આત્મસાત કરવાના રહેશે.
- વિદેશમાં સ્થાપિત બેંકની ગ્રાન્ય/સબસિડિયરીઓ બંનેમાંથી વધુ આકરા નિયમનો સ્વીકારી શકે છે એટલે કે, ભારતીય રિઝર્વ બેંક અને તેમના ધરેલુ દેશના નિયમનકાર દ્વારા નિર્ધારિત માપદંડોમાંથી.

આ પોલિસીમાં એકાઉન્ટના કોઈ પણ સંદર્ભને લોન એકાઉન્ટ અથવા ધિરાણ ટ્રાન્ઝેક્શન તરીકે સંદર્ભિત કરાશે. કંપની હવે ડિપોઝિટ સ્વીકારતી નથી, જો કે, પ્રવર્તમાન ડિપોઝિટને સંલગ્નતાની મર્યાદા સુધી જરૂરિયાતો લાગુ પડશે.

3. વ્યાખ્યાઓ

અન્યત્ર જરૂરિયાત હોય તેના સિવાય, પોલિસીના હેતુસર, અહીં ઉલ્લેખિત શરતોનો મતલબ પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, 2002ને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, 2005ની જોગવાઈઓની સાથે વંચાણે લેવા ઉપરાંત ડાયરેક્શન્સમાં તેમને ફાળવાયેલા અર્થનો પણ સંદર્ભ ધારણ કરશે. આ પોલિસીના સંદર્ભમાં નિર્દેશનાત્મક રીતે, નીચેની શરતોનો ફાળવાયેલો મતલબ આ રહેશે. (જે ડાયરેક્શન્સ, એક્ટ અને નિયમોની જોગવાઈઓને આધિન હશે):

- “આધાર નંબર”નો મતલબ આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016ની (2016ના 18) જોગવાઈ 2ના ક્લોઝ (a)માં તેને ફાળવાયેલા મુજબનો રહેશે;
- “એક્ટ” અને “નિયમો”નો મતલબ અનુક્રમે પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, 2002 અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, 2005, અને તેમાં થતા સુધારા મુજબ રહેશે.
- આધાર પ્રમાણભૂતતાના સંદર્ભમાં “પ્રમાણભૂતતા”નો મતલબ, આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016ની કલમ 2ના પેટા-વિભાગ (c)માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબની પ્રક્રિયા રહેશે.
- લાભાર્થી માલિક(BO):-
  - જ્યાં ગ્રાહકએ કંપની છે, લાભાર્થી માલિક કુદરતી વ્યક્તિ(ઓ) છે કે જેઓ એકલા અથવા સાથે મળીને અથવા એક અથવા વધુ ન્યાયિક વ્યક્તિઓ સાથે, નિયંત્રણાત્મક માલિકીપણાના હિતો ધરાવે છે અથવા અન્ય સંદર્ભ દ્વારા નિયંત્રણનો અમલ કરે છે.

સ્પષ્ટીકરણ- આ પેટા-કલમના હેતુસર-

- “નિયંત્રણાત્મક માલિકીપણાના હિત”નો મતલબ થાય કંપનીના શેર અથવા મૂડી અથવા નફાના 25 ટકા કરતા વધુ માલિકીપણું/હકપાત્રતા.
- “નિયંત્રણ”માં મોટાભાગના ડાયરેક્ટર્સની નિમણૂકના અથવા મેનેજમેન્ટ કે પોલિસી નિર્ણયોને નિયંત્રિત કરવાના અધિકારનો સમાવેશ થાય છે જે શેરહોલ્ડિંગ અથવા મેનેજમેન્ટ અધિકારો અથવા શેરહોલ્ડર્સ કરાર અથવા વોટિંગ કરારની રૂએ મળે છે.
- જ્યાં ગ્રાહક ભાગીદારી પેઢી છે, તેમાં લાભાર્થી માલિક એ કુદરતી વ્યક્તિ(ઓ), છે, પછી તે એકલા કાર્યરત હોય કે મળીને, અથવા એક અથવા વધુ ન્યાયિક વ્યક્તિઓ હોય, અને ભાગીદારીની મૂડી અથવા નફામાં 15 ટકા કરતા વધુ માલિકીપણું/હકપાત્રતા ધરાવતા હોય.
- જ્યાં ગ્રાહકએ સ્થાપિત એસોસિયેશન અથવા વ્યક્તિઓની સંસ્થા છે, તેમાં લાભાર્થી માલિક કુદરતી વ્યક્તિ છે, જે, એકલા અથવા સાથે મળીને, અથવા એક અથવા વધુ ન્યાયિક વ્યક્તિ દ્વારા કાર્યરત થાય છે, જે સ્થાપિત એસોસિયેશન અથવા વ્યક્તિઓની સંસ્થાની મિલકત અથવા મૂડી અથવા નફામાં 15 ટકાથી વધુ માલિકીપણું/હકપાત્રતા ધરાવતા હોય.

સ્પષ્ટીકરણ: શબ્દ ‘વ્યક્તિઓની સંસ્થા’માં સોસાયટીઓ સામેલ છે. જેમાં કોઈ કુદરતી વ્યક્તિની ઉપરના (a),(b)અથવા(c)હેઠળ ઓળખ કરાતી નથી, તેમાં લાભાર્થી માલિક એવી સંલગ્ન કુદરતી વ્યક્તિ છે કે જે સિનિયર મેનેજિંગ અધિકારીનો હોદ્દો ધરાવે છે.

- જ્યાં ગ્રાહક એક ટ્રસ્ટ છે, ત્યાં લાભાર્થી માલિક(કો)ની ઓળખમાં ટ્રસ્ટના અધિકૃત, ટ્રસ્ટીની ઓળખમાં સામેલ થશે, ટ્રસ્ટમાં 15%અથવા વધુ હિત ધરાવનાર લાભાર્થી અને એવી અન્ય કોઈ કુદરતી વ્યક્તિની ઓળખ કે જે નિયંત્રણની ચેઈન અથવા માલિકીપણા દ્વારા ટ્રસ્ટ પર અંતિમ અસરકારક નિયંત્રણનો ભોગવટો ધરાવતા હોય.
- “પ્રમાણિત નકલ”—કંપની દ્વારા પ્રમાણિત નકલ મેળવવાનો મતલબ થાય આધાર નંબરના ધારકના પૂરાવાની નકલની તુલના કરવી કે જેમાં ઓનલાઈન

વેરિફિકેશન કરતી શકાતું નથી અથવા સત્તાવાર માન્ય દસ્તાવેજ કે જેને ગ્રાહક દ્વારા ઓરિજિનલ સાથે પ્રસ્તુત કરાયો હોય અને ધારામાં સામેલ જોગવાઈઓ અનુસાર કંપનીના અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નકલ પર તેની નોંધ ટપકાવાઈ હોય.

એ શરત કે ફોરેન એક્સચેન્જ મેનેજમેન્ટ (ડિપોઝિટ) રેગ્યુલેશન્સ, 2016માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબ બિન-નિવાસી ભારતીયો (NRIs) અને ભારતીય મૂળની વ્યક્તિઓ (PIOs), વૈકલ્પિક રીતે, ઓરિજિનલ પ્રમાણિત નકલ, કે જેને નીચેનામાંથી કોઈ એક દ્વારા પ્રમાણિત કરાઈ હોય તે પ્રાપ્ત કરી શકાય:

- ભારતમાં નોંધાયેલી શિશુલુ કોમર્શિયલ બેંકની વિદેશી બ્રાન્ચના અધિકૃત અધિકારી,
  - ભારતીય બેંકના જેની સાથે સંબંધ હોય તેવી વિદેશી બેંકની બ્રાન્ચ,
  - નોટરી જાહેર વિદેશમાં,
  - કોર્ટ મેજિસ્ટ્રેટ,
  - જજ,
  - જ્યાં બિન-નિવાસી ગ્રાહક વસવાટ કરે છે તે દેશમાં ભારતીય દૂતાવાસ/ કોન્સ્યુલેટ જનરલ.
- vi. “સેન્ટ્રલ KYC રેકોર્ડ રજિસ્ટ્રી” (CKYCR)નો મતલબ થાય એવું એકમ કે જેની વ્યાખ્યા નિયમના નિયમ 2(1) હેઠળ કરાઈ હોય જેનો હેતુ ગ્રાહકના ડિજિટલ સ્વરૂપના KYC રેકોર્ડની પ્રાપ્તિ, સંગ્રહ, સુરક્ષિત કરીને પુનઃપ્રાપ્ત કરવાનો હોય.
- vii. “નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર”નો મતલબ થાય એવી વ્યક્તિ કે જેને કંપની દ્વારા PML એક્ટના પ્રકરણ IV હેઠળ લદાયેલી ફરજોના એકંદર અનુસરણને સુનિશ્ચિત કરવા માટે નિમાયેલી હોય અને જે બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સ દ્વારા યોગ્ય રીતે અધિકૃત પૂર્ણ-કાલીન ડાયરેક્ટર અથવા મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર હોય સ્પષ્ટીકરણ- આ નિયમના હેતુસર, શબ્દ “મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર” અને “પૂર્ણ-કાલીન ડાયરેક્ટર”નો મતલબ કંપની ધારા, 2013માં તેમને ફાળવાયા મુજબનો રહેશે.
- viii. “ડિજિટલ KYC”નો મતલબ ગ્રાહકનો લાઈવ ફોટો અને સત્તાવાર માન્ય દસ્તાવેજ અથવા આધારના કબજનો પૂરાવો કેપ્ચર કરવો, જ્યાં ઓફલાઈન વેરિફિકેશન કરી શકાતું નથી, અને તેની સાથે સ્થળના અક્ષાંસ અને રેખાંશને પણ કેપ્ચર કરવા કે જ્યાં કંપનીના અધિકારી દ્વારા આ ધારાની જોગવાઈઓ અનુસાર આવો લાઈવ ફોટો કેપ્ચર કરવામાં આવ્યો હોય.
- ix. “ડિજિટલ દસ્તાક્ષર”નો મતલબ પણ ઈ-ફોર્મેશન ટેકનોલોજી એક્ટ, 2000 (2000ના 21)ના વિભાગ (2)ના પેટાવિભાગ (1)ની કલમ (p)માં તેને ફાળવાયા મુજબ રહેશે.
- x. “સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજ”નો મતલબ થાય દસ્તાવેજનો ઈલેક્ટ્રોનિક સમકક્ષ, કે જેને આવા દસ્તાવેજને જારી કરનાર સત્તાવાળાએ જારી કર્યો હોય અને સાથે તેના માન્ય ડિજિટલ દસ્તાક્ષર પણ હોય જેમાં ઈ-ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (પ્રિઝવેશન એન્ડ સિટિ-શન ઓફ ઈ-ફોર્મેશન બાય ઈ-ટરમિડિયેટરીઝ પ્રોવાઈડિંગ ડિજિટલ લોકર ફેસિલિટિસ) ડ્વેસ, 2016ના નિયમ 9 અનુસાર ગ્રાહકના ડિજિટલ લોકર એકાઉન્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા દસ્તાવેજો પણ સામેલ હોય.
- xi. “નો ચોર ક્વાયન્ટ (KYC) આઈડેન્ટિફાયર”નો મતલબ થાય એવો યુનિક નંબર અથવા કોડ કે જે સેન્ટ્રલ KYC રેકોર્ડ રજિસ્ટ્રી દ્વારા ગ્રાહકને ફાળવાયો હોય.
- xiii. “બિન-નફાકારક સંસ્થાનો” (NPO) મતલબ થાય એવી સંસ્થા કે સંગઠન કે જેની નોંધણી સોસાયટીઝ રજિસ્ટ્રેશન એક્ટ, 1860 અથવા તેના જેવા જ સરકારી કાયદા હેઠળ નોંધાયેલું કોઈ ટ્રસ્ટ અથવા સોસાયટી અથવા કોઈ કંપની કે જેની નોંધણી કંપની ધારા, 2013ની કલમ 8 હેઠળ થઈ હોય.
- xiii. “સત્તાવાર માન્ય દસ્તાવેજ” (OVD)નો મતલબ થાય પાસપોર્ટ, ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ, આધાર નંબરના કબજનો પૂરાવો, વોટર આઈ કાર્ડ કે જેને ભારતીય ચૂંટણી પંચ દ્વારા જારી કરાયું હોય, NREGA દ્વારા જારી કરાયેલું જોબ કાર્ડ કે જેની પર રાજ્ય સરકારના કોઈ અધિકારીએ દસ્તાક્ષર કરેલો હોય અને રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક દ્વારા જારી કરાયેલો પત્ર કે જેમાં નામ અને સરનામાંનો ઉલ્લેખ હોય.

આ માટેની શરત એ કે,

- a. જ્યાં ગ્રાહક OVD તરીકે આધાર નંબરના કબજનો પોતાનો પૂરાવો રજૂ કરે છે, ત્યાં તે તેને એવા સ્વરૂપમાં પ્રસ્તુત કરી શકે છે જે રીતે યુનિક આઈડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા જારી કરાયું હોય.
- b. જ્યાં OVD કે જેને ગ્રાહકે રજૂ કર્યું હોય તેમાં અપડેટેડ સરનામું ન હોય, તો નીચેના દસ્તાવેજો અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજોને તે મુજબ રહેલાણના પૂરાવાના મર્યાદિત હેતુસર OVD તરીકે ધારી લેવાશે:-
  - i. ઉપયોગના બિલ કે જે કોઈ પણ સર્વિસ પ્રોવાઈડરના હોય અને બે મહિનાથી જૂના ન હોય (લાઈટ, ટેલિફોન, પોસ્ટ-પેઈડ મોબાઈલ ફોન, પાઈપ ગેસ, પાણીનું બિલ);
  - ii. મિલકત અથવા મ્યુનિસિપલ વેરાની રસીદ;
  - iii. પેન્શન અથવા ફેમિલિ પેન્શન પેમેન્ટ ઓર્ડર્સ (PPO) કે જે સરકારી વિભાગો અથવા જાહેર સાહસો દ્વારા નિવૃત્ત કર્મચારીઓને આપાય છે, જો તેમાં સરનામું હોય તો;

- iv. રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકારી વિભાગ, વૈધાનિક અથવા નિયમનકારી સંસ્થા, જાહેર ક્ષેત્રના સાહસો, શિડ્યુલ કોમર્શિયલ બેંક, નાણાકીય સંસ્થાઓ અને લિસ્ટેડ કંપનીઓ દ્વારા જારી કરાયેલા નોકરીદાતા તરફથી રહેઠાણની ફાળવણીનો પત્ર તેમજ સત્તાવાર નિવાસની ફાળવણી માટે આવા નોકરીદાતા સાથે થયેલા રજા અને પરવાના કરાર;
- c. ગ્રાહકે OVDની સાથે ઉપર 'b'માં નિર્ધારિત દસ્તાવેજો રજૂ કર્યાના ત્રણ મહિનામાં વર્તમાન સરનામું રજૂ કરવું
- d. જ્યાં OVD કોઈ વિદેશી નાગરિક દ્વારા રજૂ કરાયું હોય અને જેમાં સરનામાની વિગતો ન હોય, તો આવા સંજોગોમાં વિદેશી અધિકારક્ષેત્રના સરકારી વિભાગો દ્વારા જારી કરાયેલા દસ્તાવેજો તેમજ ભારતમાંના વિદેશી દૂતાવાસો અથવા મિશન દ્વારા જારી કરાયેલા પત્રને રહેઠાણના પૂરાવા તરીકે માન્ય રખાશે.
- સ્પષ્ટીકરણ: આ જોગવાઈના હેતુસર, પૂરાવો રજૂ કર્યા બાદ નામમાં ફેરફાર હશે તો પણ દસ્તાવેજને OVD તરીકે ધારી લેવાશે જેની શરત એ રહે કે તેની સાથે રાજ્ય સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલું લગનનું પ્રમાણપત્ર અથવા ગેઝેટ જાહેરનામું સમર્થનમાં હોવું જોઈએ, જે નામમાં આવા ફેરફારને સૂચવતું હોય.
- xiv. “ઓફલાઈન વેરિફિકેશન”નો મતલબ પણ આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016ની (2016ના 18)ની કલમ 2ના નિયમ (pa)માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબ થાય.
- xv. “પર્સન”નો મતલબ ધારામાં નિર્ધારિત કરાયા મુજબ થાય અને તેમાં સામેલ છે:
- કોઈ વ્યક્તિ,
  - હિન્દુ અવિભક્ત કુટુંબ,
  - કંપની,
  - પેઢી,
  - વ્યક્તિઓની સંસ્થા અથવા વ્યક્તિઓનું એસોસિયેશન કે જેની સ્થાપના કરાઈ હોય કે ન હોય
  - દરેક કૃત્રિમ ન્યાયિક વ્યક્તિ, કે જે ઉપરનામાંની કોઈ પણ એક વ્યક્તિની (અર્થે e) વ્યાખ્યામાં આવતી ન હોય, અને
  - એવી દરેક એજન્સી, ઓફિસ અથવા બ્રાન્ચ કે જેની માલિકી અથવા નિયંત્રણ ઉપરની વ્યક્તિમાંથી કોઈનું પણ હોય (અર્થે f)
- xvi. “પ્રિન્સિપાલ ઓફિસર”નો મતલબ થાય એવા અધિકારી કે જેને કંપનીએ નોમિનેટ કર્યા હોય, જે નિયમોના નિયમ 8 હેઠળ માહિતી રજૂ કરવા માટે જવાબદાર હોય.
- xvii. “શંકાસ્પદ ટ્રાન્ઝેક્શન”નો મતલબ થાય એવું “ટ્રાન્ઝેક્શન” કે જે નીચે નિર્ધારિત કરાયા મુજબનું હોય, જેમાં એવા ટ્રાન્ઝેક્શનનો પ્રયાસ સામેલ હોય, પછી તે રોકડમાં કરાય કે ન કરાય, કે જે સારી ભાવનામાં વર્તતી વ્યક્તિ સાથે કરાય:
- શંકાના વાજબી ઘેરાને અવકાશ આપે છે કે તેમાં કોઈ ગુનાઈત આવક સામેલ હોઈ શકે છે કે જેને ધારાના પરિશિષ્ટમાં નિર્ધારિત કરાયેલ હોય, પછી ભલે તેમાં ગમેતે મૂલ્ય સામેલ હોય;અથવા
  - અસામાન્ય અથવા અસ્પષ્ટ જટિલતાના સંજોગોમાં તે આચર્યાનું જણાય;અથવા
  - જેમાં કોઈ આર્થિક તર્ક અથવા બોના-ફાઈડ ઉદ્દેશ દેખાતો ન હોય;અથવા
  - જેનાથી શંકાનો મજબૂત આધાર ઊભો થાય કે તેમાં ત્રાસવાદને લગતી પ્રવૃત્તિનું ધિરાણ સામેલ હોઈ શકે છે.
- સ્પષ્ટીકરણ: ત્રાસવાદને લગતી પ્રવૃત્તિઓને ધિરાણને સમાવતા ટ્રાન્ઝેક્શનમાં ત્રાસવાદ, ત્રાસવાદી કૃત્યો માટે અથવા ત્રાસવાદી, ત્રાસવાદી સંગઠન અથવા ત્રાસવાદને ધિરાણ માટે પ્રયાસ કરનારા અથવા ધિરાણ કરનારા વ્યક્તિ સાથે સંકલિત અથવા જોડાયેલા હોવાની શંકા ધરાવતા ફંડના ટ્રાન્ઝેક્શનનો સમાવેશ થાય છે.
- xviii. ‘સ્મોલ એકાઉન્ટ’નો મતલબ થાય સેવિંગ્સ એકાઉન્ટ કે જે PML નિયમો, 2005ના પેટા-નિયમ (5)ની શરતોમાં ખોલાયું હોય. સ્મોલ એકાઉન્ટ અને નિયંત્રણોની કામગીરીની વિગતોને આવા એકાઉન્ટ માટે અમલી બનાવાશે અને તેને RBI માર્સ્ટર ડાયરેક્શન્સની કલમ 23માં નિર્ધારિત કરાયેલા છે.
- xix. “ટ્રાન્ઝેક્શન”નો મતલબ થાય એવી વસ્તુની ખરીદી, વેચાણ, લોન, ગીરોખત, પ્લેજ, ભેટ, તબદિલી, ડિલિવરી અથવા વ્યવસ્થા કે જેમાં સામેલ હોય:
- એકાઉન્ટ ખોલાવવું;
  - ગમેતે ચલણમાં ફંડને જમા કરાવવું, ઉપાડવું, વિનિમય અથવા તબદિલી, પછી તે રોકડમાં હોય કે ચેક દ્વારા, પેમેન્ટ ઓર્ડરથી અથવા અન્ય સાધનથી અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક અથવા અન્ય બિન-ભૌતિક માધ્યમથી હોય;
  - સેફ્ટી ડિપોઝિટ બોક્સ અથવા અન્ય સ્વરૂપના સેફ ડિપોઝિટનો ઉપયોગ;
  - કોઈ વિશ્વાસ આધારિત સંબંધ સ્થાપવો;
  - કોઈ પેમેન્ટ આંશિક અથવા પૂર્ણ સ્વરૂપે કરવું અથવા મેળવવું, કોઈ કરાર આધારિત અથવા અન્ય કાનૂની ફરજના ભાગરૂપે; અથવા
  - કોઈ કાનૂની વ્યક્તિ અથવા કાનૂની વ્યવસ્થાની રચના કરવી.

xx. "વીડિયો આધારિત કસ્ટમર આઈડેન્ટિફિકેશન પ્રોસેસ (વી-સીઆઈપી): એટલે કે ચહેરાની ઓળખ અને કસ્ટમરની યથોચિત સંબંધતા સાથે ગ્રાહકની ઓળખની વૈકલ્પિક પદ્ધતિ, જેમાં આરઈના અધિકૃત અધિકારી સીડીડી હેતુ માટે જરૂરી ઓળખ કરતી માહિતી મેળવવા ગ્રાહક સાથે નિરંતર, સલામત, વાઈવ, સૂચિત-સંમતિ આધારિત ઓડિયો વિઝ્યુઅલ ઈન્ટરએક્શન હાથ ધરે છે, તેમ જ સ્વતંત્ર ચકાસણી મારફત અને પ્રક્રિયાના તપાસ ચિહ્નો જાળવી રાખીને પૂરી પાડવામાં આવેલી માહિતીની સત્યતા સુનિશ્ચિત કરે છે. આવેખિત માનકોનું પાલન કરતી આવી પ્રક્રિયાઓ અને પદ્ધતિઓને માસ્ટર ડિરેક્શનના હેતુ માટેની ફેસ-ટુ-ફેસ સીઆઈપીને સમાંતર ગણવી જોઈએ.

KYC અંગે માસ્ટર ડાયરેક્શનમાં નિર્ધારિત અર્થને લગતી શરતો, સિવાય કે સંદર્ભમાં અન્યત્ર જરૂર પડે, ત્યાં સુધી તેનો અર્થ તેને નીચે મુજબ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ રહેશે:

- i. "કોમન રિપોર્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ્સ"(CRS)નો મતલબ થાય કરવેરાની બાબતોમાં મ્યુચ્યુઅલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ આસિસ્ટન્સ અંગેના ઠરાવના અનુચ્છેદ 6 પર આધારિત આપમેળે વિનિમયની માહિતી માટે હસ્તાક્ષર કરાયેલા બહુપક્ષીય કરારના અમલીકરણ માટેના માપદંડોના સેટનું રિપોર્ટિંગ.
- ii. "ગ્રાહક"નો મતલબ થાય એવી વ્યક્તિ કે જે કંપની સાથે કોઈ નાણાકીય વ્યવહાર અથવા પ્રવૃત્તિમાં જોડાયેલો છે અને જેમાં એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે કે જેના વતી વ્યવહાર અથવા પ્રવૃત્તિ કરાઈ છે, અને જે તેમાં કાર્યરત છે.
- iii. "વોક-ઈનગ્રાહક"નો મતલબ થાય એવી વ્યક્તિ કે જેનો કંપની સાથે એકાઉન્ટ-આધારિત સંબંધ નથી, પરંતુ કંપની સાથે વ્યવહાર હાથ ધરે છે.
- iv. "ગ્રાહકકુટુંબ ડિલિવરન્સ (CDD)"નો મતલબ થાય ગ્રાહક તથા લાભાર્થી માલિકની ઓળખ કરીને તેને વેરિફાય કરવા.
- v. "ગ્રાહકઓળખ"નો મતલબ થાય CDDની પ્રક્રિયા હાથ ધરવી.
- vi. "FATCA"નો મતલબ થાય ફેરિન એકાઉન્ટ ટેક્સ કમ્પલાયન્સ એક્ટ ઓફ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકા (USA) કે જે આંતર જોડાયેલુપે, યુ.એસ. કરદાતા અથવા વિદેશી એકમો કે જેમાં યુ.એસ. કરદાતાઓ નોંધપાત્ર માલિકીપણાના હિતો ધરાવે છે તેમના દ્વારા ધારણ કરાયેલા નાણાકીય એકાઉન્ટ્સ વિશે રિપોર્ટ કરવાની વિદેશી નાણાકીય સંસ્થાઓ માટે આવશ્યકતા સર્જે છે.
- vii. "IGA"નો મતલબ થાય આંતર સરકાર કરાર કે જે ભારત સરકાર અને USA વચ્ચે થયો છે જેનો ઉદ્દેશ USAના FATCAના અનુસરણ તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય કર અનુસરણમાં સુધારણા કરવાનો છે.
- viii. "KYC ટેમ્પલેટ્સ"નો મતલબ થાય એવા ટેમ્પલેટ્સ કે જેને CKYCRને KYC ડેટાના રિપોર્ટિંગ અને તેના એકત્રીકરણને અનુકૂળ બનાવવા વ્યક્તિઓ અને કાનૂની એકમો માટે તૈયાર કરાયું છે.
- ix. "નોન-ફેસ-ટુ-ફેસગ્રાહકો"નો મતલબ થાય એવા ગ્રાહક કે જેઓ કંપનીની બ્રાન્ચ/ ઓફિસે ગયા અથવા કંપનીના અધિકારીને મળ્યા વિના જ લોન એકાઉન્ટ ખોલાવે છે.
- x. "પ્રવર્તમાન ડ્યુ ડિલિવરન્સ"નો મતલબ થાય લોન એકાઉન્ટના વ્યવહારોનું નિયમિત નિરીક્ષણ જેથી સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે તે ગ્રાહકોની પ્રોફાઈલ અને ફંડના સ્ત્રોતો સાથે સમરૂપ છે.
- xi. "સમયાંતરે અપડેશન"નો મતલબ થાય CDD પ્રક્રિયા હેઠળ એકત્ર કરાયેલા દસ્તાવેજો, ડેટા અને માહિતીને અપ-ટુ-ડેટ રાખવાનું સુનિશ્ચિત કરવા લીધેલા પગલાં જેના માટે પ્રવર્તમાન રેકર્ડની સમીક્ષા કરાય અને સમયાંતરે રિઝર્વ બેંક દ્વારા જેને નિર્ધારિત કરાય.
- xii. "રાજકીય રીતે એક્સપોઝ્ડ વ્યક્તિઓ"(PEPs) એવી વ્યક્તિઓ છે કે જેઓ વિદેશમાં અગ્રિમ જાહેર કામગીરી ધરાવે છે અથવા જેમને સોંપવામાં આવી છે, જેમકે કોઈ રાષ્ટ્ર/ સરકારના વડા, વરિષ્ઠ રાજકારણી, વરિષ્ઠ સરકારી/ ન્યાયિક/ લશ્કરી અધિકારીઓ, સરકાર હસ્તકના નિગમના વરિષ્ઠ એક્ઝિક્યુટિવ, મહત્વના રાજકીય પક્ષના હોદ્દેદારો, વગેરે.
- xiv. "શેલ બેંક"નો મતલબ થાય એવી બેંક કે જેની એવા દેશમાં સ્થાપના થઈ છે કે જ્યાં તેની કોઈ ભૌતિક ઉપસ્થિતિ નથી અને કોઈ નિયમનકારી નાણાકીય જૂથ સાથે તે જોડાયેલી નથી.
- xv. "વાયર ટ્રાન્સફર"નો મતલબ થાય એવો વ્યવહાર કે જેને ઈલેક્ટ્રોનિક માધ્યમથી કોઈ બેંક દ્વારા ઓરિજિનેટર વ્યક્તિ (અથવા બંને કુદરતી અને કાનૂની) વતી ચેઈન ઓફ ટ્રાન્સફર્સ દ્વારા અથવા પ્રત્યક્ષ રીતે હાથ ધરાય જેનો હેતુ બેંક ખાતે લાભાર્થી વ્યક્તિ માટે નાણાંની રકમ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો હોય, અને કંપની સુનિશ્ચિત કરશે કે KYC અંગેના માસ્ટર ડાયરેક્શનના ફકરા 64 મુજબ અનુસરણ કરાય.
- xvi. "ધરેલુ અને સરહદ-પારના વાયર ટ્રાન્સફર": જ્યારે ઓરિજિનેટર બેંક અને લાભાર્થી બેંક એક જ વ્યક્તિ અથવા એક જ દેશમાં સ્થિત ભિન્ન વ્યક્તિ હોય, ત્યારે આવા વ્યવહાર ધરેલુ વાયર ટ્રાન્સફર કહેવાય, અને જો 'ઓરિજિનેટર બેંક' અથવા 'લાભાર્થી બેંક' ભિન્ન દેશોમાં સ્થિત હોય તો આવા વ્યવહારને ક્રોસ-બોર્ડર વાયર ટ્રાન્સફર કહેવાય.

અહીં નિર્ધારિત કરાયા સિવાયના અન્ય તમામ એક્સપ્રેશન્સનો મતલબ તેમને બેન્કિંગ નિયમન ધારા, 1949, ભારતીય રિઝર્વ બેંક ધારા, 1935, પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ એક્ટ, 2002 અને પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, 2005, આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016 અને તેના હેઠળ કરાયેલા નિયમનો, કોઈ પણ વૈધાનિક સુધારણા અથવા તેમાં કરાયેલી ફેર-રચના અથવા કોમર્શિયલ અનુસરણમાં કરાયેલા ઉપયોગ હેઠળ જે પણ કેસ હોય તે મુજબ તેને કરાયેલી ધ્યાનવાણી અનુસાર રહેશે.

પ્રકરણ – II

સામાન્ય

4. પોલિસી, કોઈ પણ સુધારણા અથવા પુનરાવર્તન સહિતની, કે જેને કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સ અથવા બોર્ડની અન્ય કોઈ સમિતિ દ્વારા યોગ્ય રીતે મંજૂર કરાયા હશે કે જેને સત્તા અપાયેલી હશે.

પોલિસીમાં નીચે મુજબના ચાર ચાવીરૂપ તત્ત્વો સામેલ હશે:

- (a) ગ્રાહકસ્વીકૃતિ પોલિસી;
 (b) જોખમવર્ગીકરણ અને સંચાલન;
 (c) ગ્રાહકઓળખ પ્રક્રિયાઓ (CIP); અને
 (d) વ્યવહારોનું નિરીક્ષણ
5. કંપની દ્વારા કરાયેલું મની લોન્ડરિંગ અને ત્રાસવાદને ફાયનાન્સિંગનું જોખમ મૂલ્યાંકન

- (a) કંપની દ્વારા સમયાંતરે 'મની લોન્ડરિંગ (ML) અને ત્રાસવાદને ફાયનાન્સિંગનું (TF) જોખમઆકલન' કરાશે જેથી ગ્રાહકો, રાષ્ટ્રો અથવા ભૌગોલિક વિસ્તારો, પ્રોડક્ટ્સ, સેવાઓ, વ્યવહારો અથવા ડિલિવરી ચેનલ્સ માટે તેના મની લોન્ડરિંગ અને ત્રાસવાદને ફાયનાન્સિંગના જોખમોને ઓળખી, તેનું આકલન કરીને તેના ખાળવા માટે અસરકારક પગલાં લઈ શકાય.

આકલન પ્રક્રિયા હેઠળ તમામ સંલગ્ન જોખમોની વિચારણા કરીને જ એકંદર જોખમનું સ્તર નિર્ધારિત કરીને યોગ્ય સ્તર અને પ્રકારના ખાળવાનાં પગલાં લેવા જોઈએ. આંતરિક જોખમ મૂલ્યાંકન વેળાએ, કંપની દ્વારા એકંદર ક્ષેત્રનાર જોખમો, કોઈ શકે તો, તેની નોંધ લેવાશે કે જેની નિયમનકાર/સુપરવાઈઝર દ્વારા કંપની સાથે સમયાંતરે વહેંચણી કરાઈ શકે છે.

- (b) કંપનીના જોખમ આકલનનું સુયોગ્ય દસ્તાવેજીકરણ કરવું જોઈએ અને તે તેના પ્રકાર, કદ, ભૌગોલિક ઉપસ્થિતિ, પ્રવૃત્તિઓ/માળખાઓની જટિલતા, વગેરે આધારિત હોવી જોઈએ. તદુપરાંત જોખમ આકલન કવાયતના સમયાંતરનું પણ કંપનીના બોર્ડ દ્વારા જોખમ આકલન પ્રક્રિયાના પરિણામ સાથે સુસંગત રીતે નિર્ધારણ કરાવું જોઈએ. જો કે, તેની ઓછામાં ઓછી વાર્ષિક સમીક્ષા થવી જોઈએ. ઊંચા જોખમી ગ્રાહક હોય તો, જોખમ આકલન કવાયત અર્ધ-વાર્ષિક ધોરણે હાથ ધરાવી જોઈએ.

- (c) આ કવાયતના પરિણામને બોર્ડ અથવા બોર્ડની કમિટી સમક્ષ રજૂ કરાવું જોઈએ કે જેને આ સંબંધમાં સત્તા અપાઈ હોય, અને જે સમકક્ષ સત્તાવાળાઓ અથવા સ્વ-નિયમનકારી સંસ્થાઓ માટે ઉપલબ્ધ હોવું જોઈએ.

- (d) કંપની દ્વારા ઓળખાયેલા જોખમના સંચાલન અને તેને ખાળવા માટે જોખમ આધારિત અભિગમ (RBA) લાગુ કરાશે, અને તે મુજબ તેમાં બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી નીતિઓ, નિયંત્રણો અને પ્રક્રિયાઓ હશે. તદુપરાંત, કંપની દ્વારા નિયંત્રણોનું નિરીક્ષણ કરીને તેનું અમલીકરણ કરીને જરૂર મુજબ વિસ્તારાશે.

6. નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર

- (a) “નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર”નો મતલબ થાય એવી વ્યક્તિ કે જેને કંપની દ્વારા નિર્ધારિત કરાઈ છે જેથી PML એક્ટના પ્રકરણ IV હેઠળ લાગુ કરાયેલી ફરજોનું એકંદર અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરી શકાય અને બોર્ડ દ્વારા નિયમો નોમિનેટ કરાય. કંપનીએ આ પોલિસી હેઠળ તેના “નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર” તરીકે મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર/ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસરને નોમિનેટ કર્યા છે અને તેની NHB/RBI અને FIU-INDને જાણ કરી દેવાઈ છે.

- (b) નિર્ધારિત ડાયરેક્ટરના નામ, હોદ્દા અને સરનામાંની ઉપરાંત અગાઉ અપાયેલી માહિતીમાં કોઈ પણ ફેરફાર થાય તો તેની જાણ, NHB/RBI અને FIU-INDને કરવાની રહેશે.

- (c) કોઈ પણ સંજોગોમાં પ્રિન્સિપાલ ઓફિસરની 'નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર' તરીકે નિમાણુંક કરી શકાશે નહીં.

7. પ્રિન્સિપાલ ઓફિસર

- (a) કંપની દ્વારા “પ્રિન્સિપાલ ઓફિસર”ની નિમાણુંક કરાશે (મુખ્યત્વે તે સામાન્ય મેનેજર અથવા કંપનીના CMD/MD સ્તરથી તુરત નીચેનો અધિકારી હશે). કંપનીએ આ પોલિસી હેઠળ તેના કંપની સેક્રેટરી અને પ્રિન્સિપાલ ઓફિસરની નિમાણુંક કરી દીધી છે અને તેના વિશે NHB/RBI અને FIU-INDને જાણ કરી દેવાઈ છે.

- (b) પ્રિન્સિપાલ ઓફિસર જ કાયદા/ નિયમનો હેઠળ જરૂર મુજબ અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરવા, વ્યવહારોના નિરીક્ષણ, અને વહેંચણી તથા માહિતીના રિપોર્ટિંગ માટે જવાબદાર રહેશે.

- (c) પ્રિન્સિપાલ ઓફિસરના નામ, હોદ્દા અને સરનામાંની ઉપરાંત અગાઉ અપાયેલી માહિતીમાં કોઈ પણ ફેરફાર થાય તો તેની જાણ, NHB/RBI અને FIU-INDને કરવાની રહેશે.

8. પોલિસીનું અનુસરણ

- કંપની આ પોલિસીનું આના દ્વારા અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરશે:
- KYC અનુસરણના ઉદ્દેશ માટે 'સિનિયર મેનેજમેન્ટ'ની રચના કોણ કરે છે તેનો ઉલ્લેખ.
- પોલિસી અને પ્રક્રિયાઓના અસરકારક અમલીકરણ માટે જવાબદારીની ફાળવણી.
- કાનૂની અને નિયમનકારી જરૂરિયાતો સહિત કંપનીની પોલિસીઓ અને પ્રક્રિયાઓના અનુસરણની કામગીરીના સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન.
- KYC/AML નીતિઓ અને પ્રક્રિયાઓના અનુસરણની ખરાઈ કરવા સહવર્તી/ આંતરિક ઓડિટ પ્રણાલિ.
- ત્રિમાસિક ઓડિટ નોટ્સ અને ઓડિટ સમિતિના અનુસરણની પ્રસ્તુતિ.
- કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે KYC નિયમોના અનુસરણને નિર્ધારિત કરવા માટે નિર્ણયાત્મક કામગીરીનું આઉટસોર્સિંગ કરાય નહીં.
-

પ્રકરણ-III

ગ્રાહકસ્વીકૃતિપોલિસી

- કંપનીની ક્રેડિટ પોલિસીના સ્વરૂપમાં કંપનીએ ગ્રાહક સ્વીકૃતિ પોલિસી ધરી છે.
- ગ્રાહક સ્વીકૃતિ પોલિસીમાં હોઈ શકે તેવા સામાન્યપણાના પાસાઓ સાથે પૂર્વગ્રહમુક્તપણે, AHFL દ્વારા સુનિશ્ચિત કરાવું જોઈએ કે:
  - કોઈ ગ્રાહકને કોઈ અનામી અથવા કાલ્પનિક/ બેનામી નામથી સ્વીકારાય નહીં, અથવા લોન ખાતું ખોલાય નહીં.
  - કોઈ ગ્રાહકને સ્વીકારાય નહીં, અથવા લોન ખાતું ન ખોલાય જ્યાં AHFL યોગ્ય CDD પગલાંને લાગુ કરવા અસમર્થ છે, જેના માટે ક્યાંતો ગ્રાહકનો અસહકાર જવાબદાર છે અથવા તો ગ્રાહક દ્વારા રજૂ કરાયેલી માહિતી/ દસ્તાવેજની બિન-આધારપાત્રતા.
  - CDD પ્રક્રિયાના અનુસરણ વિના કોઈ વ્યવહાર અથવા લોન એકાઉન્ટ-આધારિત સંબંધ સધાતો નથી.
  - લોન ખાતું ખોલવા માટે અને સમયાંતરે અપડેશન દરમિયાન KYC ઉદ્દેશ માટે મંગાવેલી ફરજિયાત માહિતી, નિર્ધારિત કરાય.
  - 'વેકલિપક'/વધારાની માહિતી, કે જે ક્રેડિટ પોલિસી મુજબ હોય તે પ્રાપ્ત કરાય અને લોન એકાઉન્ટ ઓપન કરવામાં આવે તે પછી ગ્રાહકની અભિવ્યક્ત સંમતિ મેળવાય.
  - કંપની દ્વારા બ્રાન્ચ/ UCIC સ્તરે જ CDD પ્રક્રિયાલાગુ કરાય. આમ, જો કંપનીનો પ્રવર્તમાન KYC અનુસરણ કરનાર ગ્રાહક એ જ કંપનીમાંથી વધુ લોન સુવિધા મેળવવા ઈચ્છે, તો નવેસરથી CDD ક્વાયટ કરવાની કોઈ જરૂર ન રહે.
  - CDD પ્રક્રિયાનું તમામ સંયુક્ત અરજદારો માટે અનુસરણ કરાય છે.
  - જે સંજોગોમાં ગ્રાહકને અન્ય વ્યક્તિ/ એકમ વતી કાર્યરત થવા અનુમતિ અપાય છે, તેનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરાવો જોઈએ.
  - ગ્રાહકની ઓળખ અન્ય કોઈ વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા સાથે મળતી નથી આવતી તે સુનિશ્ચિત કરવા યોગ્ય પ્રણાલિ સ્થાપિત કરાય, કે જેના નામનો RBI દ્વારા પરિપત્ર કરાયેલ મંજૂરીની યાદીમાં ઉલ્લેખ હોય.
  - કોઈ પણ ગ્રાહકને સ્વીકારવો ન જોઈએ, અથવા લોન એકાઉન્ટ ખોલવું ન જોઈએ કે જે એવી વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા સાથે જોડાયેલું હોય કે જેનું નામ RBI દ્વારા જારી કરાયેલી નેગેટિવ યાદીમાં જોવા મળે.
  - જ્યાં પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર (PAN) મેળવાય છે, તેને જારી કરનાર સત્તાવાળાની વેરિફિકેશન ઓથોરિટી પાસેથી વેરિફાય કરવાનું રહેશે.
  - ગ્રાહક પાસેથી સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજ પ્રાપ્ત કરાય ત્યાં, કંપની દ્વારા ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી એક્ટ, 2000 (2000ના 21)ની જોગવાઈઓ અનુસાર ડિજિટલ દસ્તાવેજને કંપની વેરિફાય કરશે.
- ગ્રાહકસ્વીકૃતિ પોલિસીના પરિણામે જાહેર જનતાના સભ્યોને નાણાકીય સુવિધાનો ઈનકાર નહીં કરી દેવાય, ખાસકરીને આર્થિક અથવા સામાજિક રીતે પછાત વર્ગના લોકોને.

પ્રકરણ-IV

જોખમવર્ગીકરણ અને મેનેજમેન્ટ

12. જોખમવર્ગીકરણ અને મેનેજમેન્ટ માટે, AHFL એક જોખમ-આધારિત અભિગમ ધરાવશે જેમાં નીચેની બાબતો સામેલ હશે.

- (a) ગ્રાહકોનું વર્ગીકરણ **નીચા, મધ્યમ અને ઊંચા** જોખમની કેટેગરીમાં કરાશે, જેનો આધાર આકલન તેમજ કંપનીની જોખમ અંગેની વિચારધારા પર રહેશે.
- (b) ગ્રાહકની ઓળખ, સામાજિક/ નાણાકીય દરજ્જા, વ્યાપારી પ્રવૃત્તિના પ્રકાર, અને ગ્રાહકના વ્યાપાર અને તેમના લોકેશન વિશેની માહિતી જેવા માપદંડોના આધારે જોખમ વર્ગીકરણ કરાશે. ગ્રાહકની ઓળખની વિચારણા કરતી વેળાએ, જરી કરનારા સત્તાવાળાઓ દ્વારા ઓફર કરાતી ઓનલાઈન અથવા અન્ય સેવાઓ દ્વારા ઓળખ દસ્તાવેજની પુષ્ટિ કરવાની બાબતનો નીચે મુજબ ઉલ્લેખ કરી શકાય:

આ AML /જોખમ આધારિત ગ્રાહક વર્ગીકરણનો નીચે ઉલ્લેખ કરાયો છે, જે સમયાંતરે નિર્ધારિત થઈ શકનારી અન્ય કોઈ નિયમનકારી જરૂરિયાતને આધિન રહેશે:

<p>નીચુંજોખમ</p>	<p>નીચા જોખમવાળા વ્યક્તિગત ગ્રાહકો એવા વ્યક્તિગત ગ્રાહકો અને એકમો છે (ઉંચી નેટવર્થ સિવાયના) કે જેમની ઓળખ તથા સંપત્તિના સ્ત્રોતોની આસાનીથી ઓળખ કરી શકાય છે અને તેમની સાથેના વ્યવહારો મોટાભાગે જાણીતી પ્રોફાઈલ દ્વારા કન્ફર્મ થઈ શકે છે. આમાં નીચેની બાબતો સામેલ છે:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. પગારદાર કર્મચારી 2. સ્વરોજગાર ધરાવનાર વ્યક્તિ/ ભાગીદારી પેઢી 3. સરકારી વિભાગ અથવા સરકારની માલિકીની કંપની 4. લિમિટેડ કંપનીઓ (જાહેર અને ખાનગી) 5. ભાગીદારી પેઢી (રજિસ્ટર્ડ કરાર) 6. રૂ. 25 લાખ સુધી NRIને લોન, કે જેમાં NRO એકાઉન્ટ દ્વારા પરત ચૂકવણી લોય અને પરત ચૂકવણી વિદેશી ચલણમાં લોય તો કોઈ મર્યાદા ન રહે. 7. રૂ. 25 લાખ સુધીના તમામ લોનના કિસ્સામાં, કે જેમાં આવકનું મૂલ્યાંકન આવકના ઔપચારિક પૂરાવા દસ્તાવેજો વિના અથવા સરોગેટ પદ્ધતિઓથી કરાતું લોય, દા.ત. રોકડમાં પગારદાર, કોઈ આવકના પૂરાવા વિનાની લોન અને અનૌપચારિક સ્વ-રોજગાર ધરાવનાર ગ્રાહક. 8. રૂ. 25 લાખ સુધીની તમામ થાપણો
<p>મધ્યમજોખમ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. NGO, ટ્રસ્ટ, ચેરિટી અને દાન મેળવતી સંસ્થાઓ 2. ટ્રસ્ટ/ સોસાયટીઓ 3. ઊંચી નેટવર્થ ધરાવનારી વ્યક્તિઓ (જેમાં રૂ. 1 કરોડ કરતા વધુની રોકાણપાત્ર સરખસ લોય) 4. કંપની કે જેમાં પરિવારનું શેરહોલ્ડિંગ અથવા લાભાર્થી માલિકીપાણું લોય. 5. રૂ. 25 લાખથી વધુની તમામ લોનનું મૂલ્યાંકન સરોગેટ પદ્ધતિથી અથવા ઔપચારિક આવકના પૂરાવાના દસ્તાવેજ વિના કરાશે. 6. NRIને રૂ. 25 લાખથી વધુની લોન, કે જેમાં લોનની પરત ચૂકવણી NRO ખાતા વડે કરાતી લોય. 7. રૂ. 25 લાખથી ઉપરની બધી ડિપોઝિટ, જે વ્યક્તિગત અને રજિસ્ટર્ડ એકમોની હોય.
<p>ઊંચું જોખમ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. રાજકીય રીતે એક્સપોઝડ વ્યક્તિઓ(PEP) 2. PEPના પરિવારજનો તથા નિકટના સંબંધીઓ 3. ઘણી મોટી રકમના રોકડ વ્યવહારો (રૂ.10 લાખ અને વધુના તેમ જ એફઆઈયુ-આઈએનડીને જાણ કરાવેલા શંકાસ્પદ ટ્રાન્ઝેક્શનો) 4. જાહેર માહિતી અનુસાર શંકાસ્પદ પ્રતિષ્ઠા ધરાવનારી વ્યક્તિઓ ઉપલબ્ધ. 5. જે વ્યક્તિઓના આવકના સ્ત્રોતોની ખબર નથી અથવા કોઈ દસ્તાવેજી પુરવો મળે એમ નથી. 6. ગ્રાહકો અથવા શંકાસ્પદ વ્યક્તિઓ સાથે રૂબરૂ નહીં એવી પરોક્ષ મુલાકાત.

સંભવિત જોખમને લગતી ગ્રાહકની ભિન્ન કેટેગરીમાંથી એકત્રિત કરેલી અન્ય માહિતી, બિન-હસ્તક્ષેપકારી છે તે શરતે તેનો ક્રેડિટ પોલિસીમાં ઉલ્લેખ કરી શકાય છે.

ફાયનાન્સિયલ એક્શન ટાસ્ક ફોર્સ (FATF) દ્વારા એન્ટિ-મની લોન્ડરિંગ (AML) સ્ટાન્ડર્ડ્સ અને કોમ્બેટિંગ ફાઇનાન્સિયલ ઓફ ટેરરિઝમ (CFT) સ્ટાન્ડર્ડ્સ અંગે કરાયેલી ભલામણોનો જોખમ આકલન માટે ઉપયોગ થવો જોઈએ.

પ્રકરણ V

ગ્રાહકઓળખ પ્રક્રિયા(CIP)

13. કંપનીએ નીચેના સંજોગોમાં ગ્રાહકની ઓળખ કરવી જોઈએ:
  - (a) ગ્રાહક સાથે લોન એકાઉન્ટ-આધારિત સંબંધની શરૂઆત.
  - (b) જ્યારે તેણે પ્રાપ્ત કરેલા ગ્રાહક ઓળખ ડેટાની અધિકૃતતા અથવા યોગ્યતા વિશે શંકા થાય.
  - (c) એજન્ટ તરીકે ત્રાહિત પક્ષની પ્રોડક્ટ્સ વેચતા, પોતાની પ્રોડક્ટ્સ વેચતા, ક્રેડિટ કાર્ડના બાકી લેણાંની ચૂકવણી/પ્રિપેઈડ/ટ્રાવેલ કાર્ડના રિલોડિંગ તથા અન્ય પ્રોડક્ટ્સ માટે જે પચાસ હજાર રૂપિયાથી વધુની હોય.
  - (d) નોન-એકાઉન્ટ આધારિત ગ્રાહક માટે વ્યવહાર હાથ ધરતા, કે જે વોક-ઈન ગ્રાહક છે, જ્યાં રકમ પચાસ હજાર રૂપિયાની સમકક્ષ અથવા વધુ હોય, પછી તે એક વ્યવહારમાં થઈ હોય અથવા સંખ્યાબંધ વ્યવહારમાં હોય.
  - (e) જ્યારે કંપની પાસે એ માનવાને કે શંકા કરવાને કારણ હોય કે ગ્રાહક જાણી જોઈને કોઈ વ્યવહારને શ્રેણીબદ્ધ રીતે પચાસ હજાર રૂપિયાની ટોચમર્યાદાથી નીચે માળખાકૃત કરી રહ્યો છે.
  - (f) કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે AFHL પાસેથી લોન લેતી વેળાએ પ્રસ્તાવના મંગાવ્ય નહીં.
14. લોન-એકાઉન્ટ આધારિત સંબંધની શરૂઆત વેળા ગ્રાહકની ઓળખને વેરિફાય કરવાના હેતુસર, કંપની તેના મતે નીચેની શરતોને આધિન રહીને, થર્ડ પાર્ટી દ્વારા કરાયેલા ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ પર આધારિત રહી શકે છે:
  - (a) સેન્ટ્રલ KYC રેકર્ડ રજિસ્ટ્રીમાંથી અથવા થર્ડ પાર્ટી પાસેથી બે દિવસમાં થર્ડ પાર્ટીએ હાથ ધરેલા ગ્રાહકના ડ્યુ ડિલિજન્સની માહિતી અથવા રેકર્ડ મેળવાય.
  - (b) ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ સંબંધિત અન્ય સંલગ્ન દસ્તાવેજકરણ અને ઓળખ ડેટાની નકલ વિનંતી કરાયે થર્ડ પાર્ટી પાસેથી વિના વિલંબે ઉપલબ્ધ કરાવાય તે માટે કંપની દ્વારા પૂરતાં પગલાં લેવાવા જોઈએ.
  - (c) ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સના અનુસરણ માટે થર્ડ પાર્ટીનું નિયમન, નિરીક્ષણ અથવા સુપરવિઝન કરાય છે અને પગલાં લેવાય છે અને PML એક્ટ હેઠળ જરૂરિયાતો અને ફરજો અનુસાર રેકર્ડ-જાળવણીની જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરાય.
  - (d) થર્ડ પાર્ટી ઊંચું જોખમ ધરાવતા દેશમાં અથવા ન્યાયક્ષેત્રમાં સ્થિત ન હોવી જોઈએ.
  - (e) ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ અને લાગુ પડે તે રીતે વિસ્તારેલા ડ્યુ ડિલિજન્સનાં પગલાં લેવા માટેની અંતિમ જવાબદારી તો કંપનીની જ રહે છે.

પ્રકરણ VI

ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ(CDD) પ્રક્રિયા

ભાગ I-વ્યક્તિગત સંજોગોમાં ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ(CDD) પ્રક્રિયા

15. CDD હાથ ધરવા, કંપનીએ લોન-આધારિત સંબંધ સ્થાપતી વેળાએ અથવા કોઈ વ્યક્તિ લાભાર્થી માલિક, અધિકૃત હસ્તાક્ષરકર્તા અથવા પાવર ઓફ એટર્નીધારક હોય કે જે કોઈ કાનૂની એકમ સાથે સંબંધિત હોય તો નીચેની વિગતો વ્યક્તિ પાસેથી પ્રાપ્ત કરવી પડે:
- (a) આધાર નંબર જ્યાં,
- (i) તેઓ આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016ની (2016ના 18)ની કલમ 7 હેઠળ નોટિફાઇ કરાયેલી કોઈ સ્કીમ હેઠળ લાભ અથવા સબસિડી મેળવવા ઈચ્છુક હોય;અથવા
- (ii) તેઓ PML એક્ટની કલમ 11Aની પેટા-કલમ (1)ની પ્રથમ જોગવાઈના સંબંધમાં પોતાનો આધાર નંબર સ્વૈચ્છિક રીતે રજૂ કરવાનું નક્કી કરે; અથવા
- (b) આધાર નંબરના કબજાનો પૂરાવો કે જ્યાં ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરી શકાય તેમ હોય;અથવા
- (c) આધાર નંબરના કબજાનો પૂરાવો કે જ્યાં ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરી શકાતું ન હોય અથવા અન્ય કોઈ OVD અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ કે જેમાં તેમના સરનામા અને ઓળખની વિગતો સામેલ હોય;અને
- (d) પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર (PAN) અથવા તેની સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ અથવા ફોર્મ નં. 60 જે આવક-વેરા ધારા નિયમો, 1962માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબ હોય; અને
- (e) ગ્રાહકના વ્યાપારના પ્રકાર અને નાણાકીય દરજ્જાના સંબંધમાં આવા અન્ય ઓળખ દસ્તાવેજો જેમાં સામેલ હોય, અથવા જેની સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજ હોય કે જેની કંપનીની ક્રેડિટ પોલિસી અનુસાર કંપની દ્વારા જરૂર હોય:

એ શરતે કે જ્યાં ગ્રાહક પ્રસ્તુત કરી ચૂક્યો હોય:

- i) PML એક્ટની કલમ 11Aની પેટા-કલમ (1)ની પ્રથમ જોગવાઈના સંબંધમાં આધાર નંબર, જેમાં કંપનીએ યુનિક આઈડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા પૂરી પડાયેલી ઈ-KYC પ્રમાણભૂતતા સુવિધાનો ઉપયોગ કરીને ગ્રાહકના આધાર નંબરની પ્રમાણભૂતતા હાથ ધરી હોય. તદુપરાંત, આવા સંજોગોમાં, ગ્રાહક સેન્ટ્રલ આઈડેન્ટિટી ડેટા રિપોઝિટરીમાં ઉપલબ્ધ ઓળખની માહિતી અનુસાર સરનામાંથી અલગ વર્તમાન સરનામું પૂરું પાડવા ઈચ્છતો હોય, તો તે કંપનીને આ સંબંધે સ્વ-ઘોષણા પૂરી પાડી શકે છે.
- ii) ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરવાનું હોય ત્યાં આધારના કબજાનો પૂરાવો, કંપનીએ ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરવાનું રહેશે.
- iii) કોઈ પણ OVD ઈ-ડોક્યુમેન્ટની સમકક્ષ, કંપનીએ ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી એક્ટ, 2000 (2000ના 21)ની જોગવાઈઓ અનુસાર ડિજિટલ હસ્તાક્ષર તેમજ પરિશિષ્ટ I હેઠળ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ લાઈવ ફોટો લઈને તેમાં આવતા કોઈ પણ નિયમના મુદ્દાને વેરિફાઇ કરવા જોઈએ.
- iv) કોઈ પણ OVD અથવા આધાર નંબરનો પૂરાવો જ્યાં ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરી ન શકાય, કંપનીએ પરિશિષ્ટ I હેઠળ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ ડિજિટલ KYC દ્વારા વેરિફિકેશન હાથ ધરવું જોઈએ, જે આધાર નંબરના કબજાના પૂરાવા તરીકે પ્રમાણિત નકલને પ્રાપ્ત કરવાની સરકારે મંજૂરી આપતું કોઈ જાહેરનામું જારી કર્યું હોય અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ સબમિટ કર્યો ન હોય ત્યાં તાજેતરના ફોટોગ્રાફ અને OVDને આધિન રહેશે.

આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016ની કલમ 7 હેઠળ નોટિફાઇ કરાયેલી કોઈ સ્કીમ હેઠળ સબસિડી અથવા કોઈ લાભ પ્રાપ્ત કરવા ઈચ્છુક વ્યક્તિ માટે ઈ-KYC પ્રમાણભૂતતા કોઈ ઈજા, બિમારી અથવા વૃદ્ધાવસ્થા અથવા અન્ય રૂબરૂ ન આવવાને લીધે, અથવા તેના જેવા કારણથી પાર પાડી ન શકાય તો તે સંજોગોમાં, કંપનીએ આધાર નંબર પ્રાપ્ત કરવા ઉપરાંત, પસંદગીપૂર્વક ઓફલાઈન વેરિફિકેશન હાથ ધરવા અથવા ગ્રાહક પાસેથી અન્ય કોઈ OVDની પ્રમાણિત નકલ અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજ પ્રાપ્ત કરીને વૈકલ્પિક રીતે પાર પાડવું જોઈએ. આ રીતે કરાયેલી CDD કંપનીના અધિકારી દ્વારા અભૂતપૂર્વ રીતે હાથ ધરાશે અને આવા અપવાદરૂપ હેન્ડલિંગ સહવર્તી ઓડિટનો જ હિસ્સો રહેશે. કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે અપવાદરૂપ સંજોગોની કેન્દ્રીયકૃત અપવાદરૂપ ડેટાબેઝમાં નોંધ કરાય. આ ડેટાબેઝમાં અપવાદ, ગ્રાહકની વિગતો, અપવાદને અધિકૃત કરનારા નિર્ધારિત અધિકારીનું નામ તથા કોઈ વધારાની વિગતો હોય તો તેની જાળવણીના આધારની વિગતોની પ્રાપ્તિ કરવાની રહેશે. આ ડેટાબેઝ કંપની દ્વારા સમયાંતરે કંપનીના આંતરિક ઓડિટ/ઈસ્પેક્શન આધારિત રહેશે અને તે સુપરવાઈઝરી સમીક્ષા માટે ઉપલબ્ધ હશે.

સ્પષ્ટીકરણ 1: ગ્રાહક આધાર નંબર ધરાવતા આધાર નંબરના કબજાના પૂરાવાને રજૂ કરે ત્યારે કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહે કે, આવા ગ્રાહક યોગ્ય રીતે પોતાના આધાર નંબરને છેકે અથવા કાળી સહીથી ઢાકે છે જ્યાં ઉપરોક્ત કલમ (i) મુજબ આધાર નંબરની પ્રમાણભૂતતા જરૂરી નથી.

સ્પષ્ટીકરણ 2: બાયોમેટ્રિક આધારિત ઈ-KYC પ્રમાણભૂતતા કંપની દ્વારા લાગુ પડતા કાયદાના અનુસરણને આધિન રહીને કરી શકાય.

સ્પષ્ટીકરણ 3: આધાર (નાણાકીય તથા અન્ય સબસિડી, લાભો અને સેવાઓની લક્ષ્યાંકિત ડિલિવરી) ધારા, 2016 અને તેના હેઠળ ઘડાયેલા નિયમનોના

અનુસરણમાં જ આધારનો ઉપયોગ, આધારની પ્રસ્તુતિનો પૂરાવો વગેરે થવા જોઈએ.

16. OTP આધારિત ઈ-KYCનો ઉપયોગ કરીને નોન-ફ્રેસ-ટુ-ફ્રેસ મોડમાં ખોલાયેલા લોન એકાઉન્ટ, નીચેની શરતોને આધિન રહેશે. કંપની વધુ ડિપોઝિટ સ્વીકારી શકતી ન હોવાથી આ ફક્ત ધિરાણ સુવિધા માટે સંલગ્ન રહેશે:
- OTP દ્વારા પ્રમાણભૂતતા માટે ગ્રાહક તરફથી ચોક્કસ સંમતિ મળવી જોઈ.
  - ફક્ત ટર્મ લોન મંજૂર કરાશે. ટર્મ લોનની કુલ રકમ પ્રતિ વર્ષ રૂપિયા સાઈઠ લગ્નરથી વધી શકે નહીં.
  - ઓટીપી આધારિત ઈ-કેવાયસીની મદદથી ખોલેલા લોન અકાઉન્ટ્સને આ પોલિસી હેઠળ ઓળખ કરવાની હોય એ એક વર્ષથી વધારે માન્ય ન રાખવા જોઈએ. જો વી-સીઆઈપી હેઠળ આધારની વિગતોનો ઉપયોગ કર્યો હોય તો પ્રક્રિયાને તેની પૂર્ણતામાં નવા આધાર ઓટીપી પ્રમાણભૂતતા સહિત અનુસરવાની રહેશે.
  - જો ઉપર ઉલ્લેખ મુજબની CDD પ્રક્રિયા એક વર્ષમાં પૂર્ણ નહીં કરાય તો કોઈ વધુ ઉધારને મંજૂરી નહીં અપાય.
  - ગ્રાહક પાસેથી એ સંબંધનું ધોષણપત્ર લઈ લેવાનું કે અન્ય કોઈ પણ રિપોર્ટિંગ એકમ સાથે નોન-ફ્રેસ-ટુ-ફ્રેસ મોડમાં KYC આધારિત OTPનો ઉપયોગ કરીને કોઈ અન્ય એકાઉન્ટ ખોલાયું નથી અથવા ખોલાશે પણ નહીં. તદુપરાંત, સીKYCઆરમાં KYC માહિતીને અપલોડ કરતી વેળાએ, કંપનીએ પણ સ્પષ્ટ દર્શાવવું પડે કે આવા એકાઉન્ટ ઈ-KYC આધારિત OTPનો ઉપયોગ કરીને ખોલાય છે. કંપનીએ અન્ય રિપોર્ટિંગ એકમો દ્વારા નોન-ફ્રેસ-ટુ-ફ્રેસ માધ્યમમાં OTP આધારિત ઈ-KYC પ્રક્રિયા સાથે ખોલાયેલા એકાઉન્ટની KYC માહિતીના આધારે એકાઉન્ટ ખોલવા જોઈએ નહીં.
  - કંપની પાસે કોઈ પણ બિન-અનુસરણ/ઉલ્લંઘનના સંજોગોમાં એલર્ટ જનરેટ કરવાની પ્રણાલિ સહિત ચુસ્ત નિરીક્ષણ પ્રણાલિ હોવી જોઈએ, જેથી ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત શરતોના અનુસરણને સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

17. કંપની લાગુ પડતા કાયદાને આધિન રહીને, V-CIP હાથ ધરી શકે છે જેને કંપની ના અધિકારી પાર પાડી શકે છે

- વ્યક્તિગત ગ્રાહક, પ્રોપરાઈટરશિપ પેઢીના કિસ્સામાં પ્રોપરાઈટર, લીગલ એન્ટિટી (એલઈ)ના કિસ્સામાં અધિકૃત સહીકર્તાઓ અને બેનિફિશિયલ ઓનર્સ (બીઓ) ગ્રાહકો સાથે લોન અકાઉન્ટ આધારિત સંબંધો સ્થાપિત કરવા માટે, તેની સૂચિત સંમતિ મેળવ્યા પછી.
એ શરતે કે, પ્રોપરાઈટરશિપ પેઢીના સીડીડીના કિસ્સામાં કંપનીએ પણ પ્રોપરાઈટરશિપ પેઢી સંબંધે એકિટવિટી પુરાવાના સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજ પ્રોપરાઈટરના સીડીડી અંડરટેકિંગ ઉપરાંત લેવાનું રહેશે.
- ક્લમ 17 અનુસાર આધાર ઓટીપી આધારિત ઈ-કેવાયસી પ્રમાણભૂતતાની મદદથી પરોક્ષ રીતે ખોલવામાં આવેલા હાલના અકાઉન્ટ્સનું રૂપાંતરણ.
- પાત્ર ગ્રાહકો માટે કેવાયસીનું અપડેશન/પીરિયડિક અપડેશન.

વી-સીઆઈપી લેવા ઈચ્છતી કંપનીએ, નીચે જણાવેલા ન્યૂનતમ માનકોનું પાલન કરવાનું રહેશે -

- V-CIP કામગીરી કરનારા કંપનીના અધિકારીએ ઓળખ માટે મોજૂદ ગ્રાહકની તસવીર ખેંચવાની સાથે વિડિયો પણ રેકોર્ડ કરીને ફક્ત ઓળખ માટે આધારના ઓફલાઈન વેરિફિકેશન દ્વારા જ ઓળખની માહિતી મેળવવી જોઈએ.
- કંપની દ્વારા PAN કાર્ડની સ્પષ્ટ ઈમેજ કેપ્ચર કરાશે જે પ્રક્રિયા દરમિયાન ગ્રાહક દ્વારા દર્શાવશે, સિવાય કે જે સંજોગોમાં ગ્રાહકે ઈ-PAN પૂરું પાડ્યું હોય. PANની વિગતોની ખરાઈ જરી કરનાર સત્તાવાળાના ડેટાબેઝમાંથી કરાશે.
- ગ્રાહકનું લાઈવ લોકેશન (જીઓટેકિંગ) કેપ્ચર કરાશે જેથી સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે ગ્રાહક ભારતમાં ભૌતિક રીતે મોજૂદ છે.
- કંપનીના અધિકારીએ સુનિશ્ચિત કરવું કે આધાર/PAN વિગતોમાં ગ્રાહકનો ફોટોગ્રાફ ગ્રાહક જ્યારે V-CIP હાથ ધરે ત્યારે તેની સાથે મળતો આવે અને આધાર/PAN વિગતોમાંની ઓળખની વિગતો ગ્રાહકે પૂરી પાડેલી વિગતો સાથે મળતી આવે.
- કંપનીના અધિકારીઓએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહે કે વિડિયો વાર્તાલાપ વચ્ચે પ્રશ્નોના પ્રકાર અને/અથવા શ્રેણી બદલાતી રહે જેથી વાર્તાલાપ રિયલ-ટાઈમ હોવાનું પૂરવાર થાય, નહીં કે પ્રિ-રેકોર્ડડ.
- XML ફાઈલ અથવા આધાર સિક્કોર QR કોડનો ઉપયોગ કરીને આધારનું ઓફલાઈન વેરિફિકેશન કરવાના સંજોગોમાં, એ સુનિશ્ચિત કરવું કે XML ફાઈલ અથવા QR કોડ જનરેશનની તારીખ V-CIP હાથ ધરવાની તારીખથી 3 દિવસ કરતા વધુ જૂના ન હોય.
- V-CIP દ્વારા ખોલેલા તમામ લોન એકાઉન્ટને ફક્ત સહવર્તી ઓરિટને આધિન રહ્યા પછી જ કાર્યરત રાખવા જેથી પ્રક્રિયાની અખંડતાને સુનિશ્ચિત કરી શકાય.
- કંપની સુનિશ્ચિત કરશે કે તેની પ્રક્રિયા સીમલેસ, રિયલ-ટાઈમ, સુરક્ષિત, ગ્રાહક સાથે એન્ડ-ટુ-એન્ડ એન્ક્રિપ્ટેડ ઓડિયોવિઝ્યુઅલ ઈન્ટરેક્શન ધરાવનારી રહે અને સંદેશાવ્યવહારની ગુણવત્તા કોઈ શંકા વિના ગ્રાહકની ઓળખને મંજૂર કરવા પર્યાપ્ત હોય. કંપની કોઈ પણ ઢીલાશ તથા અન્ય કોઈ ઠગાઈયુક્ત ગેરરીતિ સામે રક્ષણ માટે જીવંતપણાની ચકાસણી કરશે.

- ix. સુરક્ષા, ઝડપ અને એન્ડ ટુ એન્ડ એન્ડિકેશન સુનિશ્ચિત કરવા, કંપની V-CIP એપ્લિકેશનને લાગુ કરતા પહેલાં તેના સુરક્ષા અને સોફ્ટવેર ઓડિટ અને વેલિડેશન હાથ ધરવા જોઈએ.
- x. ઓડિયોવિડ્યુઅલ વાર્તાલાપને કંપનીના ડોમેઇનમાંથી જ આરંભવું જોઈએ, નહીં કે થર્ડ પાર્ટી સર્વિસ પ્રોવાઇડરમાંથી, જો કોઈ હોય તો. V-CIP પ્રક્રિયાને આ માટે ખાસ તાલીમબદ્ધ અધિકારીઓ દ્વારા ઓપરેટ કરવી જોઈએ. એક્ટિવિટી લોગ તથા V-CIP હાથ ધરતા અધિકારીના ક્રેડેન્શિયલ્સનું સંવર્ધન કરવું જોઈએ.
- xi. કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે વિડિયો રેકોર્ડિંગને સુરક્ષિત અને સલામતીપૂર્વક સ્ટોર કરાય છે અને તેની પર તારીખ અને સમયની પટ્ટી ચોંટાડેલી છે.
- xii. કંપનીને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) સહિત લેટેસ્ટ ઉપલબ્ધ ટેકનોલોજી તથા ફ્રેસ મેચિંગ ટેકનોલોજીની સહાયતા મેળવવા પ્રોત્સાહિત કરાય છે, જેથી સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે પ્રક્રિયાની તેમજ ગ્રાહક દ્વારા પૂરી પડાયેલી માહિતીની અખંડતા જળવાઈ રહે. જો કે, ગ્રાહકની ઓળખની જવાબદારી કંપનીની છે.
- xiii. કંપનીએ પણ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે લાગુ પડતા કાયદા હેઠળ આધાર નંબરને છેકી દેવાય કે પટ્ટી લગાવાય.
18. **નોન-બેન્કિંગ ફાઇનાન્સ કંપનીઓ (NBFCs) માટે સરળીકૃત પ્રક્રિયા:** લોન મેળવવા ઇચ્છુક વ્યક્તિ ચોક્કસ દસ્તાવેજો પ્રસ્તુત કરવામાં અસક્ષમ રહે, તો કંપની તેની મુનસફી મુજબ નીચેની શરતોને આધિન રહીને લોન એકાઉન્ટ ખોલી શકે છે:
- (a) કંપનીએ ગ્રાહક પાસેથી સેલ્ફ-એટેસ્ટેડ તસવીર મેળવવી જોઈએ.
- (b) કંપનીના નિર્ધારિત અધિકારી પોતાના હસ્તાક્ષર હેઠળ પ્રમાણિત કરે કે લોન એકાઉન્ટ ખોલવાનારી વ્યક્તિએ તેમની હાજરીમાં સહી કરી છે કે અંગૂઠાનું નિશાન લગાવ્યું છે.
- (c) લોન એકાઉન્ટ આરંભમાં બાર મહિનાના ગાળા માટે કાર્યરત રહેવું જોઈએ, જેમાં CDD હાથ ધરાવી જોઈએ.
- (d) મંજૂર કરાયેલી લોન/ તેમના એકાઉન્ટમાંની શેષ સાથે મળીને કોઈ પણ તબક્કે રૂપિયા પચાસ હજારથી વધવી ન જોઈએ.
- (e) તમામ એકાઉન્ટમાં સાથે મળીને કુલ જમા રકમ એક વર્ષમાં એક લાખ રૂપિયાથી વધવી ન જોઈએ.
- (f) ગ્રાહકને જાગૃત કરાવો જોઈએ કે (d) ઉપરોક્તને તે ભંગ કરશે તો તે સંજોગોમાં સંપૂર્ણ KYC પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા સુધી તે કોઈ વધુ વ્યવહાર નહીં કરી શકે.
- (g) શેષ જ્યારે રૂપિયા ચાલીસ હજાર પહોંચી જાય અથવા કુલ જમા રકમ એક વર્ષમાં રૂપિયા એંશી હજાર પહોંચી જાય ત્યારે ગ્રાહકને જાણ કરાશે કે KYC હાથ ધરવા માટે પર્યાપ્ત દસ્તાવેજો રજૂ કરાય નહિતર એકાઉન્ટમાંની કામગીરીને રોકી દેવાશે જ્યારે તમામ એકાઉન્ટમાંનું કુલ બેલેન્સ મળીને ઉપરના નિર્દેશ (d) અને (e) માં નિર્ધારિત મર્યાદાને ઓળંગી જશે.
- (h) કંપનીએ ગ્રાહકને જાણ કરીને KYC પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરવા યોગ્ય પગલાં લેવા જોઈએ, જેમ ન થવા પર કોઈ વધારાની ઉધારને મંજૂર કરાશે નહીં.
19. એકવાર KYC વેરિફિકેશન કંપનીની એક બ્રાન્ચ/ ઓફિસ ખાતે થઈ જાય એટલે તેને કંપનીની અન્ય કોઈ બ્રાન્ચ/ઓફિસ ખાતે લોન એકાઉન્ટની તબદિલી માટે માન્ય ગણાશે, જે માટે શરત એ રહેશે કે સંલગ્ન લોન એકાઉન્ટ માટે KYC વેરિફિકેશન અગાઉ થઈ ચૂક્યું છે અને તે સમયાંતરે અપડેશન માટે પડતર નથી.

ભાગ II-સોલ પ્રોપરાઇટરી પેઢી માટે CDD પગલાં

20. સોલ પ્રોપરાઇટરી પેઢીના નામે લોન એકાઉન્ટ ખોલાવવા માટે, વ્યક્તિગત (પ્રોપરાઇટર) CDD હાથ ધરાશે.
21. ઉપરના ઉપરાંત, નીચેનામાંથી કોઈ બે દસ્તાવેજો અથવા સમકક્ષ ઇ-દસ્તાવેજ પ્રોપરાઇટરી ફર્મના નામે વ્યાપાર/ પ્રવૃત્તિના પૂરાવા તરીકે પ્રાપ્ત કરવાના રહેશે:
- (a) નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર
- (b) ગુમાસ્તા ધારા હેઠળ મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાઓએ જારી કરેલું પ્રમાણપત્ર/વાઈસન્સ.
- (c) વેચાણ અને આવક વેરાનું રિટર્ન
- (d) CST/VAT/GST પ્રમાણપત્ર (પ્રોવિઝનલ/અંતિમ)
- (e) વેચાણ વેરા/ સર્વિસ ટેક્સ/ વ્યાવસાયિક વેરા સત્તાવાળાઓએ જારી કરેલું પ્રમાણપત્ર /નોંધણી દસ્તાવેજ.
- (f) IEC (ઇમ્પોર્ટર એક્સપોર્ટર કોડ) કે જેને DGFT ની ઓફિસ સાથે સંલગ્ન પ્રોપરાઇટરી દ્વારા જારી કરાયો હોય અથવા સ્ટેચ્યુટ હેઠળ સ્થપાયેલી કોઈ પણ વ્યાવસાયિક સંસ્થા દ્વારા સંલગ્ન પ્રોપરાઇટરીના નામે પરવાના /પ્રોક્રિટસનું પ્રમાણપત્ર જારી કરાયું હોય.
- (g) સંપૂર્ણ આવક વેરાનું રિટર્ન (ફક્ત એકનોલોજીમેન્ટ નહીં) જ્યાં પેઢીની આવક દર્શાવાતી હોય ત્યાં સોલ પ્રોપરાઇટરના નામે, આવક વેરા સત્તાવાળાઓ દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રમાણભૂત/અનુમોદિત કરાયો હોય.

(h) લાઈટ, પાણી, લેન્ડલાઈન ટેલિફોન બિલ વગેરે જેવા વપરાશના બિલ્સ.

22. કંપની જ્યાં સંતુષ્ટ હોય કે બે આવા દસ્તાવેજ રજૂ કરવા શક્ય નથી, તો કંપની તેની મુનસફી અનુસાર આમાંના કોઈ એક દસ્તાવેજને વ્યાપાર/ પ્રવૃત્તિના દસ્તાવેજ તરીકે સ્વીકારી શકે છે.

કંપની સંપર્ક બિદુ વેરિફિકેશન તેમજ અન્ય આવી માહિતી એકત્ર કરીને તેના વર્ગીકરણની ખાતરી આપે કે જેની આવી પેઢીના અસ્તિત્વને સ્થાપિત કરવા જરૂર રહેશે, અને સંલગ્ન પ્રોપરાઈટરીના સરનામેથી વ્યાપાર પ્રવૃત્તિને વેરિફાય કરવા બાબતે પુષ્ટિ અને સંતોષ વ્યક્ત કરે.

ભાગIII-કાનૂની એકમો માટે CDDપગલાં

23. કંપનીનું લોન એકાઉન્ટ ખોલાવવા માટે નીચેના દસ્તાવેજો અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજોમાંના દરેકની પ્રમાણિત નકલ પ્રાપ્ત કરવાની રહેશે:
- સ્થાપનાનું પ્રમાણપત્ર
  - જોડાણનું સમજૂતિપત્ર
  - કંપનીનો પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર
  - બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સનો ઠરાવ અને તેના મેનેજર્સ, ઓફિસર્સ અથવા કર્મચારીઓને તેના વતી વ્યવહાર કરવા અપાયેલું કુલમુખત્યારનામું
  - લાભાર્થી માલિક, મેનેજર, અધિકારી અથવા કર્મચારીમાંથી જે પણ લાગુ પડે તેની સાથે સંકલિત CDD દસ્તાવેજો, જેમાં કોઈ એટર્નીને કંપની વતી વ્યવહાર કરવા અનુમતિ અપાઈ હોય.
24. કોઈ ભાગીદારી પેઢીનું લોન એકાઉન્ટ ખોલાવવા માટે નીચેના દસ્તાવેજોમાંથી દરેક અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત નકલ પ્રાપ્ત કરવાની રહેશે:
- નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર
  - ભાગીદારી કરારનામું
  - ભાગીદારી પેઢીનો પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર
  - કલમ 16માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબના, દસ્તાવેજો કે જે લાભાર્થી માલિક, મેનેજર, અધિકારી અથવા કર્મચારીમાંથી જે પણ લાગુ પડે તેને તેના વતી વ્યવહાર કરવા એટર્ની તરીકે ધારણ કરી શકાય
25. ટ્રસ્ટના લોન એકાઉન્ટને ખોલાવવા માટે, નીચેના દસ્તાવેજોમાંથી દરેક અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત નકલ પ્રાપ્ત કરવાની રહેશે:
- નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર
  - ટ્રસ્ટનું કરારનામું
  - ટ્રસ્ટનો પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર અથવા ફોર્મ નં. 60
  - કલમ 16માં નિર્ધારિત કરાયા મુજબના, દસ્તાવેજો કે જે લાભાર્થી માલિક, મેનેજર, અધિકારી અથવા કર્મચારીમાંથી જે પણ લાગુ પડે તેને તેના વતી વ્યવહાર કરવા એટર્ની તરીકે ધારણ કરી શકાય
26. કોઈ સ્થાપના વિહોણા એસોસિયેશન અથવા લોકોની સંસ્થાનું લોન એકાઉન્ટ ખોલાવવા માટે નીચેના દસ્તાવેજોમાંથી દરેક અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત નકલ પ્રાપ્ત કરવાની રહેશે:
- આવા એસોસિયેશન અથવા લોકોની સંસ્થાની મેનેજિંગ બોડીનો ઠરાવ
  - સ્થાપના વિહોણા એસોસિયેશન અથવા લોકોની સંસ્થાના ફોર્મ નં. 60 અથવા પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર
  - તેના વતી વ્યવહાર કરવા ફાળવાયેલું કુલમુખત્યારનામું
  - CDD દસ્તાવેજો, કે જે લાભાર્થી માલિક, મેનેજર, અધિકારી અથવા કર્મચારીમાંથી જે પણ લાગુ પડે તેને તેના વતી વ્યવહાર કરવા એટર્ની તરીકે ધારણ કરી શકાય અને
  - આવા કોઈ એસોસિયેશન અથવા લોકોની સંસ્થાના કાનૂની અસ્તિત્વને સહિયારી રીતે સ્થાપિત કરવા કંપની દ્વારા જરૂરી આવી માહિતી.
- સ્પષ્ટીકરણ: નહીં નોંધાયેલા ટ્રસ્ટ/ભાગીદારી પેઢીઓનો વણસ્થપેલા એસોસિયેશનની શરતોમાં સમાવેશ કરવો જોઈએ.
- સ્પષ્ટીકરણ: શબ્દ 'વ્યક્તિઓની સંસ્થા'માં સોસાયટીઓનો સમાવેશ થાય છે.
27. અગાઉના ભાગમાં ચોક્કસપણે આવરી લેવાઈ ન હોય તેવી ન્યાયિક વ્યક્તિઓ, જેવી કે સોસાયટીઓ, યુનિવર્સિટીઓ અને ગ્રામ પંચાયત જેવી સ્થાનિક સંસ્થાઓના લોન એકાઉન્ટ ખોલાવવા માટે, નીચેના દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત નકલ અથવા સમકક્ષ ઈ-દસ્તાવેજને પ્રાપ્ત કરવાના રહેશે:
- સંસ્થા વતી વર્તવા માટે અધિકૃત વ્યક્તિનું નામ દર્શાવતો દસ્તાવેજ;

- (b) પોતાના વતી વ્યવહાર કરવા એટર્નિને ઠેરવતી વ્યક્તિના કલમ 16માં ફરેલા ઉલ્લેખ મુજબના દસ્તાવેજો અને
- (c) આવા એકમ/ ન્યાયિક વ્યક્તિના કાનૂની અસ્તિત્વને સ્થાપિત કરવા જરૂરી આવા દસ્તાવેજો.

ભાગIV-લાભાર્થી માલિકની ઓળખ

28. કોઈ કુદરતી વ્યક્તિ ન હોય તેવા કાનૂની વ્યક્તિનું લોન એકાઉન્ટ ખોલવા માટે, લાભાર્થી માલિક(કો)ની ઓળખ કરીને નિયમોના નિયમ 9ના પેટા-નિયમ (3)ના સંબંધમાં તમામ વાજબી પગલાં અને ઓળખ કરાવી જોઈએ જેથી નીચેની બાબતોને ધ્યાને લઈને તેમની ઓળખ કરી શકાય:
- (a) જ્યાં ગ્રાહક અથવા નિયંત્રણ હિતના માલિક શેરબજારમાં એક લિસ્ટેડ કંપની અથવા આવી કંપનીની પેટાકંપની છે તો આવી કંપનીના લાભાર્થી માલિક અથવા કોઈ શેરધારકની ઓળખની પુષ્ટિ અને ઓળખ કરવાની જરૂર નથી. ન્યાસધારી
- (b) ટ્રસ્ટ/નોમિની અથવા ન્યાસ એકાઉન્ટના સંજોગોમાં ગ્રાહક અન્ય વ્યક્તિ વતી ટ્રસ્ટ/ નોમિની તરીકે વર્તતી હોય અથવા અન્ય કોઈ મધ્યસ્થી નિર્ધારિત કરાયા હોય. તો આવા સંજોગોમાં, મધ્યસ્થીની ઓળખ અને જે લોકો વતી તેઓ કાર્યરત છે તેમની ઓળખના સંતોષકારક પૂરાવા તેમજ ટ્રસ્ટના પ્રકારની વિગતો અથવા અન્ય વ્યવસ્થાઓ પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ.

ભાગV-પ્રવર્તમાનડ્યુ ડિલિજન્સ

29. કંપનીએ ગ્રાહકનું પ્રવર્તમાન ડ્યુ ડિલિજન્સ હાથ ધરીને સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે તેમના વ્યવહારો ગ્રાહકો વિશેના તેમના જ્ઞાન, ગ્રાહકોના વ્યાપાર અને જોખમની પ્રોફાઇલ તથા ફંડના સ્ત્રોતોને અનુરૂપ છે.
30. નીચેના પ્રકારના વ્યવહારોના નિકટવર્તી નિરીક્ષણની માગ કરનારા પરિબળોના સામાન્યપણા સાથે પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના તેની પર જરૂરી નિરીક્ષણ રખાવું જોઈએ:
- (a) મોટા અને જટિલ વ્યવહારો, અને જે અસામાન્ય પેટર્નના હોય, ગ્રાહકની સામાન્ય અને અપેક્ષિત પ્રવૃત્તિઓ સાથે અસંગત હોય, અને જેનો કોઈ દેખીતો આર્થિક તર્ક અથવા કાનૂની ઉદ્દેશ જ ન હોય.
- (b) નિર્ધારિત ટોચમર્યાદાને ઓળંગનારા વ્યવહારો.
- (c) ગ્રાહકની પ્રોફાઇલ સાથે મેળ ખાતા ન હોય તેવા ઉચ્ચ એકાઉન્ટના ટર્નઓવર.
- (d) ત્રાહિત પક્ષના ચેક, ડ્રાફ્ટ વગેરે પૂરા પાડનારા
31. ગ્રાહકના જોખમની કેટેગરી સાથે સુસંગત નિરીક્ષણની મર્યાદા રહેશે.
- સ્પષ્ટીકરણ: ઊંચા જોખમવાળા એકાઉન્ટ વધુ સઘન નિરીક્ષણને આધિન રહેશે.
- (a) એકાઉન્ટના જોખમ વર્ગીકરણની સમયાંતરે સમીક્ષાની પ્રણાલિ, કે જેમાં આવી સમયમર્યાદા ઓછામાં ઓછી છ મહિનામાં એક વાર હોય અને વિસ્તારેલા ડ્યુ ડિલિજન્સના પગલાં લાગુ કરવાની જરૂરિયાતને અમલી બનાવાય.

32. સમયાંતરે અપડેશન

ઊંચા જોખમવાળા ગ્રાહકો માટે દર બે વર્ષે ઓછામાં ઓછી એક વખત, મધ્યમ જોખમના ગ્રાહકો માટે દર આઠ વર્ષે એક વખત અને નીચા જોખમવાળા ગ્રાહકો માટે દર દસ વર્ષે એક વખત સમયાંતરે અપડેશન નીચેની પ્રક્રિયા મુજબ હાથ ધરાવું જોઈએ:

a) વ્યક્તિગત ગ્રાહકો:

કેવાયસી માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર નહીં: કેવાયસી માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર ન હોવાના કિસ્સામાં, ગ્રાહક પાસેથી આ સંદર્ભે સેફ-ડીક્લેરેશન કંપનીમાં નોંધણીકૃત ગ્રાહકના ઈમેઇલ આઇડી મારફત, કંપની સાથે નોંધણીકૃત ગ્રાહકના મોબાઇલ નંબર, ડિજિટલ ચેન્જ (જેમ કે ઓનલાઇન બેન્કિંગ, ઇન્ટરનેટ બેન્કિંગ, કંપનીની મોબાઇલ એપ્લિકેશન), પત્ર ઇત્યાદિ મારફત મેળવવાનું રહેશે.

સરનામામાં ફેરફાર: જો ગ્રાહકના માત્ર સરનામાની વિગતોમાં ફેરફાર હોય તો ગ્રાહક પાસેથી નવા સરનામાનું સેફ-ડીક્લેરેશન કંપનીમાં નોંધણીકૃત ગ્રાહકના ઈમેઇલ આઇડી મારફત, કંપની સાથે નોંધણીકૃત ગ્રાહકના મોબાઇલ નંબર, ડિજિટલ ચેન્જ (જેમ કે ઓનલાઇન બેન્કિંગ, ઇન્ટરનેટ બેન્કિંગ, કંપનીની મોબાઇલ એપ્લિકેશન, પત્ર ઇત્યાદિ મારફત મેળવવાનું રહેશે અને ઘોષિત કરાયેલું સરનામું બે મહિનાની અંદર એડ્રેસ વેરિફિકેશન લેટર, કોન્ટેક્ટ પોઇન્ટ ડિલીવરેબલ્સ ઇત્યાદિ જેવા માધ્યમથી સકારાત્મક પુષ્ટિ મારફત ખાતરી કરવાનું રહેશે.

વધુમાં, પીરિયડિક અપડેશન સમયે ગ્રાહક દ્વારા ઘોષિત કરાયેલ સરનામાના પુરાવાના હેતુ માટે કલમ 3(ક) (xiii) માં વ્યાખ્યા કરાયા મુજબ કંપની ઓવીડી અથવા ડીપ્ડ ઓવીડીની પ્રત અથવા સમકક્ષ ઇ-દસ્તાવેજ મેળવી શકે છે.

અકાઉન્ટ ખોલવા સમયે સગીર હતાં એવાં ગ્રાહકોના અકાઉન્ટ્સ તેઓ પુખ્ત બનવા પર: એ ગ્રાહકોના કિસ્સામાં કે જેમાં તેઓ સગીર હતા ત્યારે અકાઉન્ટ ખોલવામાં આવ્યું હતું, તેઓ પુખ્ત થવા પર તેમના હાલના ફોટોગ્રાફ્સ મેળવવાના રહેશે અને તે સમયે એ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે વર્તમાન સીડીડી માનકો અનુસાર સીડીડી દસ્તાવેજો કંપની પાસે ઉપલબ્ધ હોય. જ્યાં પણ આવશ્યક હોય ત્યાં, કંપની આવા ગ્રાહકોનું નવું કેવાયસી કરાવી શકે છે એટલે કે એ ગ્રાહકો જેમની માટે તેઓ સગીર હતા ત્યારે અકાઉન્ટ ખોલવામાં આવ્યું હતું, તેઓ પુખ્ત બનવા પર.

b) વ્યક્તિગત સિવાયના ગ્રાહકો:

કેવાયસી માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર નહીં: લીગલ એન્ટિટી (એલઈ) ગ્રાહકની કેવાયસી માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર ન હોવાના કિસ્સામાં, આ સંદર્ભે એલઈ ગ્રાહક પાસેથી સેલ્ફ-ડીક્લેરેશન કંપનીમાં નોંધણીકૃત તેના ઈમેઈલ આઈડી, ડિજિટલ ચનલ્સ (જેમ કે ઓનલાઈન બાન્કિંગ, ઈન્ટરનેટ બાન્કિંગ, કંપનીની મોબાઈલ એપ્લિકેશન) એલઈ દ્વારા આ સંદર્ભે અધિકૃત કરાયેલ અધિકારી તરફથી પત્ર, બોર્ડના ઠરાવ ઇત્યાદિ મારફત મેળવવાનું રહેશે. વધુમાં, આ પ્રક્રિયા દરમિયાન કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે તેની પાસે ઉપલબ્ધ બેનિફિશિયલ ઓનરશિપ (બીઓ) માહિતી સચોટ છે અને આવશ્યક જણાવવા પર તેને અપડેટ કરવાની રહેશે, જેથી તેને શક્ય બને તેમ અપ-ટુ-ડેટ રાખી શકાય.

કેવાયસી માહિતીમાં ફેરફાર: કેવાયસી માહિતીમાં ફેરફારના કિસ્સામાં, કંપનીએ નવા એલઈ ગ્રાહકને સામેલ કરવા માટે લાગુ હોય એને સમકક્ષ કેવાયસી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની રહેશે.

c) વધારાનાં ઉપાયો: ઉપર જણાવેલ ઉપરાંત, કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે,

હાલના સીડીડી માનકો અનુસાર ગ્રાહકના કેવાયસી દસ્તાવેજો તેની પાસે ઉપલબ્ધ હોય. આ ગ્રાહકની માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર ન હોય પરંતુ કંપની પાસે ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજો વર્તમાન સીડીડી માનકો અનુસાર ન હોય તો પણ લાગુ રહે છે. વધુમાં, જો કંપની પાસે ઉપલબ્ધ સીડીડી દસ્તાવેજોની વૈધતા કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશન સમયે સમાપ્ત થઈ ગઈ હોય એ કિસ્સામાં, કંપનીએ નવા ગ્રાહકને સામેલ કરવા માટે લાગુ સમકક્ષ કેવાયસી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની રહેશે.

ગ્રાહકની પેન વિગતો જો કંપની પાસે ઉપલબ્ધ હોય તો તે કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશન સમયે જારી કરનાર સત્તાધિકારીના ડેટાબેઝ માંથી ખાતરી કરેલી છે.

ગ્રાહકને સુસંગત દસ્તાવેજ(જો) જેમાં સમયાંતરે અપડેશન કરવા માટે ગ્રાહક પાસેથી સેલ્ફ-ડીક્લેરેશન સામેલ છે તે પ્રાપ્ત થયાની તારીખ લખીને પહોંચ આપવામાં આવે છે. વધુમાં, કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશન સમયે ગ્રાહકો પાસેથી મળેલી માહિતી/દસ્તાવેજો કંપનીના રેકોર્ડસ/ડેટાબેઝમાં તરત અપડેટ કરવામાં આવે તથા કેવાયસી વિગતો અપડેટ કર્યાની તારીખ જણાવતી સૂચના ગ્રાહકને આપવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે.

ગ્રાહકની સહુલિયત સુનિશ્ચિત કરવા, કંપની કોઈપણ શાખા પર કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશનની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવા પર વિચાર કરી શકે છે.

કંપની તેના વિકલ્પરૂપે OVDની પ્રસ્તુતિના હેતુસર ગ્રાહકની ભૌતિક ઉપસ્થિતિ પર ભાર મૂકી શકે છે અથવા આધાર પ્રમાણભૂતતા/ ઓફલાઈન વેરિફિકેશન માટે સંમતિ આપી શકે છે, જેમાં એકાઉન્ટધારક/કોની ભૌતિક ઉપસ્થિતિ તેમના બોનાફાઈડ્સને પૂરવાર કરવા જરૂરી હોવાના પર્યાપ્ત કારણોનો સમાવેશ થાય છે. સામાન્ય રીતે, ગ્રાહક દ્વારા મેઈલ /ટપાલથી OVD/સંમતિ મોકલાય તે જ સ્વીકાર્ય રહે છે.

કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશન સંબંધે કંપની જોખમ-આધારિત અભિગમ અપનાવી શકે છે. કોઈપણ વધારાના અને અનોખા ઉપાયો કે જે અન્યથા ઉપરોક્ત સૂચનાઓ અંતર્ગત ફરજિયાત નથી અને કંપની દ્વારા અપનાવવામાં આવ્યા છે જેમ કે હાલનો ફોટોગ્રાફ મેળવવાની આવશ્યકતા, ગ્રાહકની રૂબરૂ હાજર રહેવાની આવશ્યકતા, કેવાયસીના પીરિયડિક અપડેશન જ્યાં અકાઉન્ટ હોય એ કંપનીની શાખામાં જ કરવાની આવશ્યકતા, કેવાયસી અપડેશનની ઓછામાં ઓછી નિર્ધારિત સામયિકતા કરતા વધુ વારંવારની સામયિકતા વગેરે કંપનીના બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટર્સ અથવા જેને સત્તા આપવામાં આવી હોય એવી કોઈ બોર્ડની સમિતી દ્વારા માન્ય કરાયેલ આંતરિક કેવાયસી પોલિસીમાં સ્પષ્ટ નિર્દિષ્ટ કરેલ હોવા જોઈએ.

33. પ્રવર્તમાન ગ્રાહકના સંજોગોમાં, કંપનીએ પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ અથવા ફોર્મ નં. 60 કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નોટિફાઇ કર્યા મુજબની આવી તારીખ સુધીમાં પ્રાપ્ત કરવાનો રહેશે, જેમ કરવામાં નિષ્ફળ નિવર્યે કંપની ગ્રાહક દ્વારા પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ અથવા ફોર્મ નં. 60 રજૂ ન કરાય ત્યાં સુધી એકાઉન્ટમાંના વ્યવહારોને સ્થગિત કરી દેશે.

એ શરતે કે લોન એકાઉન્ટ માટે હંગામી ધોરણે કામગીરી સ્થગિત કરતા (એટલે કે કોઈ વધુ ડેબિટ અટકાવતા) પહેલાં કંપની ગ્રાહકને પહોંચપાત્ર નોટિસ પાઠવીને પોતાની રજૂઆત કરવાની વાજબી તક આપશે. તદુપરાંત કંપની પોતાની આંતરિક પોલિસીમાં, ગ્રાહકો માટે પ્રવર્તમાન સેવાઓ માટે યોગ્ય છૂટછાટ(ટો) આપશે કે જેઓ પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ અથવા ફોર્મ નં. 60 આપવામાં ઈજા, બિમારી અથવા વૃદ્ધાવસ્થાને કારણે વિવશતા અથવા તેના જેવા અન્ય કારણસર નિષ્ફળ રહ્યા છે. આવા ગ્રાહકના સંબંધો જો કે, વિસ્તારેલા નિરીક્ષણને આધિન રહેશે.

વધુમાં એ શરતે કે જો ગ્રાહક કંપની સાથે પ્રવર્તમાન લોન-આધારિત સંબંધ ધરાવતો હોય અને લેખિતમાં કંપનીને રજૂઆત કરે કે તે પોતાનો પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ અથવા ફોર્મ નં. 60 રજૂ કરવા નથી માગતો, તો કંપની લોન એકાઉન્ટ બંધ કરી દેશે (એટલે કે કોઈ પણ વધુ ઉધારને અટકાવી દેશે) અને ગ્રાહકને લાગુ પડતા ઓળખના દસ્તાવેજો પ્રાપ્ત કરીને ગ્રાહકની ઓળખ સ્થાપિત કર્યા બાદ તમામ ફરજોનું યોગ્ય રીતે સમાધાન કરશે.

સ્પષ્ટીકરણ- આ વિભાગના ઉદ્દેશ માટે, એકાઉન્ટના સંબંધમાં “કામગીરીને હંગામી સ્થગિત કરવી”નો મતલબ થાય આ વિભાગની જોગવાઈઓનું ગ્રાહક અનુસરણ ન કરે ત્યાં સુધી કંપની દ્વારા આ એકાઉન્ટને લગતી તમામ પ્રવૃત્તિઓ અથવા વ્યવહારોને હંગામી ધોરણે સ્થગિત કરી દેવા. લોન એકાઉન્ટ જેવા એસેટ એકાઉન્ટના સંબંધમાં, એકાઉન્ટની કામગીરી સ્થગિત કરવાના હેતુસર ફક્ત જમા વ્યવહારને અનુમતિ અપાશે.

ભાગ VI-વિસ્તારેલી અને સરળીકૃત કરાયેલી ડ્યુ ડિલિજન્સ પ્રક્રિયા

A. વિસ્તારેલી ડ્યુ ડિલિજન્સ

34. નોન-ફેસ-ટુ-ફેસ ગ્રાહકોના લોન એકાઉન્ટ (આધાર OTP આધારિત ઓન-બોર્ડિંગ સિવાય): કંપની સુનિશ્ચિત કરશે કે અન્ય કંપની સાથેના ગ્રાહકના KYC-અનુપાલિત એકાઉન્ટ દ્વારા જ પ્રથમ ચૂકવણી/વિતરણને અમલી બનાવાય, જેથી ગ્રાહકનું નોન-ફેસ-ટુ-ફેસ ડ્યુ ડિલિજન્સ થઈ શકે.

35. રાજકીય રીતે એક્સપોઝ્ડ વ્યક્તિઓ (PEPs)

A. કંપની પાસે PEP સાથે સંબંધો સ્થાપિત કરવાનો વિકલ્પ રહેશે જેની શરત એ હશે કે:

- PEPના પરિવારજનો તથા નિકટના સંબંધીઓના ફંડના સ્ત્રોતો વિશેની માહિતી સહિતની પર્ચેપ્ટ વિગતો પ્રાપ્ત કરાય;
- એક ગ્રાહક તરીકે PEPને સ્વીકારતા પહેલાં જેને વ્યક્તિની ઓળખ વેરિફાય કરાય;
- PEPનું લોન એકાઉન્ટ ખોલવાનો નિર્ણય ગ્રાહક સ્વીકૃતિ પોલિસીના અનુસરણમાં વરિષ્ઠ સ્તરે લેવામાં આવે;
- આવા તમામ લોન એકાઉન્ટનું પ્રવર્તમાન ધોરણે નિરીક્ષણ વિસ્તારવામાં આવે;
- પ્રવર્તમાન ગ્રાહક અથવા પ્રવર્તમાન લોન એકાઉન્ટના લાભાર્થી માલિક પાછળથી PEP બને તે સંજોગોમાં વરિષ્ઠ મેનેજમેન્ટની મંજૂરી વ્યાપાર સંબંધને જરી રાખવા માટે પ્રાપ્ત કરવામાં આવે;
- CDD પગલાં કે જે PEPને લાગુ પડે જેમાં પ્રવર્તમાન ધોરણે વિસ્તારેલું નિરીક્ષણ લાગુ પડતું હોય.

B. આ સાધનો લોન એકાઉન્ટને લાગુ પડવાપાત્ર રહે જ્યાં PEPલાભાર્થી માલિક હોય

36. વ્યાવસાયિક મધ્યસ્થીઓ દ્વારા ગ્રાહક લોન એકાઉન્ટ ખોલવામાં આવ્યું હોય:

કંપની કાયદાની મંજૂરી હેઠળ, લોન એકાઉન્ટ ખોલતી વેળાએ વ્યાવસાયિક મધ્યસ્થીઓ દ્વારા સુનિશ્ચિત કરશે કે:

- એકલ ગ્રાહક વતી કોઈ વ્યાવસાયિક મધ્યસ્થી દ્વારા લોન એકાઉન્ટ ખોલવામાં આવે ત્યારે ગ્રાહકની ઓળખ થવી જોઈએ.
- કંપની પાસે 'પૂલ્ડ' એકાઉન્ટને સ્થગિત કરવાનો વિકલ્પ હોવો જોઈએ જેનું સંચાલન મ્યુચ્યુઅલ ફંડ, પેન્શન ફંડ તથા અન્ય પ્રકારના ફંડ જેવી સંસ્થાઓ વતી વ્યાવસાયિક મધ્યસ્થીઓ દ્વારા કરાતું હોય.
- કંપની એવા વ્યાવસાયિક મધ્યસ્થીઓના લોન એકાઉન્ટ નહીં ખોલે કે જેમને ગ્રાહક ગોપનીયતાથી બંધન થયું હોય કે જેના થકી કંપનીની ગ્રાહક વિગતોને જાહેર કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકાય.
- તમામ લાભાર્થી માલિકોની ઓળખકરી લેવાય કે જ્યાં મધ્યસ્થીઓ દ્વારા ધારણ કરાયેલું ફંડકંપનીના સ્તરે સહિયારું કરાયું નથી, અને 'સબ-એકાઉન્ટ્સ' છે, જેમાંના દરેક લાભાર્થી માલિકને લગતા છે, અથવા તો જ્યાં આવા ફંડને કંપનીના સ્તરે સહિયારા કરાયા છે, અને કંપની લાભાર્થી માલિકોને શોધે છે.
- કંપની તેની મુનસફી મુજબ મધ્યસ્થી દ્વારા કરાયેલા 'ગ્રાહક ડ્યુ ડિલિજન્સ' (CDD) પર અવલંબિત રહેશે, જેની શરત એ હશે કે મધ્યસ્થીનું સંચાલન અને નિરીક્ષણ કરનારા એકમ હશે અને તેની પાસે ગ્રાહકની KYC જરૂરિયાતોના અનુસરણ માટે યોગ્ય પ્રણાલિ કાર્યરત હશે.
- ગ્રાહકને જાણવાની સંપૂર્ણ અને આખરી જવાબદારી તો કંપનીની જ છે.

B. સરળીકૃત ડ્યુ ડિલિજન્સ

37. સ્વસહાય જૂથો (SHGs) માટે સરળીકૃત નિયમો સરળીકૃત કરાયા

- SHGના તમામ સભ્યોના CDDની SHGખાતે લોન એકાઉન્ટ ખોલાવતી વેળાએ જરૂર ન પણ પડે.
- તમામ હોદ્દદારોના CDD પર્ચેપ્ટ હોવા જોઈએ.
- એસએચજીના બધાં જ મેમ્બરોનું સીડીડી એસએચજીના કેડિટ લિફ્ટિંગ સમયે જ હાથ ધરી શકાય છે.

38. ફેરિન પોર્ટફોલિયો રોકાણકારો (FPIs) માટે સરળીકૃત KYC શરતો

FPIs સાથેના વ્યવહારો / સંબંધો કે જે સરકાર, RBI અને સેબી (જે યોગ્ય હોય તેના) દ્વારા જરી કરાયેલ લાગુ પડતી ફેરિન એક્સચેન્જ અને સિક્યુરિટી માર્કેટ ગાઈડલાઈન્સ હેઠળ પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટમેન્ટ સ્કીમ (PIS) હેઠળ યોગ્યતા ધરાવતા હોય, તેને પરિશિષ્ટ II હેઠળ વિગતસર KYC દસ્તાવેજો સ્વીકારીને લાગુ કરાશે, જે આવક વેરા (FATCA/CRS) નિયમોને આધિન રહેશે.

કંપની દ્વારા FPIs પાસેથી અથવા FPIs વતી કાર્યરત ગ્લોબલ કસ્ટોડિયન પાસેથી જરૂર પડ્યે ખાતરી લઈ લેવાશે એ શરતે, પરિશિષ્ટ II હેઠળ વિગતસર અપવાદ કરાયેલા દસ્તાવેજો રજૂ કરાશે.

39. પરિશિષ્ટ IIIમાં નિર્ધારિત કરાયા મુજબ નીચા જોખમની કેટેગરીના ગ્રાહકો માટે દસ્તાવેજોની સૂચનાત્મક યાદી.

પ્રકરણ VII

રેકર્ડ સંચાલન

40. PMLધારા અને નિયમોની જોગવાઈના સંદર્ભ સાથે ગ્રાહક એકાઉન્ટની માહિતીની જાળવણી, સંવર્ધન અને રિપોર્ટિંગ માટે નીચેનાં પગલાં લેવાશે. કંપની આમ કરશે,
- કંપની અને ગ્રાહક વચ્ચે, બંને ઘરેલુ અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવહારના તમામ જરૂરી રેકર્ડને, વ્યવહારની તારીખથી **ઓછામાં ઓછા પાંચ વર્ષ** સુધી જાળવશે;
  - લોન એકાઉન્ટ ખોલવની/ સંબંધની શરૂઆતના સમયે પ્રાપ્ત કરેલી ગ્રાહકની ઓળખ અને સરનામાંને લગતી માહિતીને વ્યાપારી સંબંધો ચાલે તે દરમિયાન અને વ્યાપારી સંબંધો પૂર્ણ થયા પછી **ઓછામાં ઓછા પાંચ વર્ષ** સુધી જાળવશે;
  - ઓળખના રેકર્ડ તથા વ્યવહારના ડેટાને વિનંતી કરાયે સક્ષમ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ ઉપલબ્ધ કરાવશે;
  - પ્રિવેન્શન ઓફ મની લોન્ડરિંગ (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, **2005 (PML રૂલ્સ, 2005)**ના નિયમ **3** હેઠળ સૂચવેલા વ્યવહારોના યોગ્ય રેકર્ડની જાળવણી માટે એક પ્રણાલિ પ્રસ્તુત કરશે;
  - PML રૂલ **3** હેઠળ સૂચવેલા વ્યવહારોના સંબંધમાં તમામ જરૂરી માહિતી જાળવશે જેથી નીચેની બાબતો સહિત કોઈ વ્યક્તિગત વ્યવહારના પુનઃસર્જનને અનુમતિ આપી શકાય:
    - વ્યવહારના પ્રકાર;
    - જે ચલણમાં વ્યવહાર કરાયો હતો તેની રકમ સાથેની વિગતો;
    - જે તારીખે વ્યવહાર કરાયો હતો; અને
    - વ્યવહારના પક્ષકારો.
  - એ રીતે માહિતીની યોગ્ય જાળવણી અને સંવર્ધન માટે એક પ્રણાલિ સ્થાપિત કરવી કે જેના હેઠળ ડેટાને સરળતા અને ઝડપથી પ્રાપ્ત કરી શકાય જ્યારે પણ તેની જરૂર પડે અથવા સક્ષમ સત્તાવાળાઓ દ્વારા વિનંતી કરાય;
  - તેમના ગ્રાહકની ઓળખ અને સરનામાં અને રૂલ **3**માં સંદર્ભિત વ્યવહારોના સંદર્ભમાં રેકર્ડની જાળવણી, હાર્ડ અથવા સોફ્ટ ફોર્મેટમાં.

પ્રકરણ VIII

ફાયનાન્સિયલ ઇન્ટેલિજન્સ યુનિટ- ભારતની રિપોર્ટિંગ જરૂરિયાતો

41. કંપનીએ ફાયનાન્સિયલ ઇન્ટેલિજન્સ યુનિટ-ભારતના ડાયરેક્ટરને PML (મેન્ટેનન્સ ઓફ રેકર્ડ) રૂલ્સ, **2005**ના નિયમ **3**માં સંદર્ભિત તેના નિયમ **3**ના પરિપ્રેક્ષ્યમાં માહિતી પૂરી પાડવી જોઈએ.
- સ્પષ્ટીકરણ: સપ્ટેમ્બર **22, 2015**ના રોજ નોટિફાઇ કરેલા થર્ડ અમેન્ડમેન્ટ રૂલ્સના સંદર્ભમાં નિયમ **7**ના પેટાનિયમ **3** અને **4**માં સુધારા સંબંધે FIU-INDના ડાયરેક્ટર પાસે નિયમ **3**ના પેટા-નિયમ **(1)**ની વિવિધ જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં વ્યવહારો શોધવા માટે એકમોને માહિતી રજૂ કરવાના સ્વરૂપ વિશે નિર્દેશ આપવા રિપોર્ટિંગ માટે માર્ગદર્શિકા જારી કરવાની અને જે રીતે માહિતી રજૂ કરવાની તેની પ્રક્રિયા સ્પષ્ટ કરવાની સત્તા છે.
42. FIU-INDઅને રિપોર્ટ જનરેશન યુટિલિટી અને રિપોર્ટ વેલિડેશન યુટિલિટી દ્વારા નિર્ધારિત/મુક્ત કરાયેલા રિપોર્ટિંગ ફોર્મેટ અને સર્વગ્રાહી રિપોર્ટિંગ ગાઈડને સૂચિત રિપોર્ટની તૈયારી દરમિયાન નોંધ લેવા માટે એકમોને સહાયરૂપ થવા માટે તૈયાર કરાઈ છે. સુધારાપાત્ર ઇલેક્ટ્રોનિક યુટિલિટી દ્વારા ઇલેક્ટ્રોનિક કેશ ટ્રાન્ઝેક્શન રિપોર્ટ(CTR) / સરિપશિયસ ટ્રાન્ઝેક્શન રિપોર્ટ (STR) ફાઇલ કરવાનો રહેશે જેને FIU-IND દ્વારા તેની વેબસાઈટ પર ગોઠવાશે અને કંપનીના ઉપયોગ માટે રજૂ કરાશે જેને હજી પણ તેમના લાઈવ ટ્રાન્ઝેક્શન ડેટામાંથી CTR/STR મેળવવા માટે ઇન્સ્ટોલ કરવાના/અનુકૂળ ટેકનોલોજિકલ ટૂલ્સને મેળવવાના બાકી છે. કંપનીના પ્રિન્સિપાલ ઓફિસર્સ, કે જેમની બ્રાન્ચ હજી સંપૂર્ણ કમ્પ્યુટરાઈઝ નથી, તેમની પાસે હજી સુધી કમ્પ્યુટરાઈઝ નથી થઈ તેવી બ્રાન્ચમાંથી વ્યવહારની વિગતોને પ્રાપ્ત કરવાની અને CTR/STRની એડિટ કરી શકાય તેવી ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપયોગિતાની મદદથી ઇલેક્ટ્રોનિક ફાઇલમાં ડેટાને ફીટ કરવાની અનુકૂળ વ્યવસ્થા રહેશે જે રીતે FIU-IND દ્વારા તેની વેબસાઈટ <http://fiuindia.gov.in> પર વ્યવસ્થા કરાય છે. રિપોર્ટ કરવા માટેના STR/CTRની નમૂના યાદી ઓળખ માટે પરિશિષ્ટ-IVમાં રજૂ કરાઈ છે.
43. FIU-IND ડાયરેક્ટરને માહિતી સુપરત કરતી વેળાએ, દરેક દિવસમાં વિલંબનું વ્યવહારમાં રિપોર્ટિંગ ન કરવું અથવા નિયમમાં નિર્ધારિત કરાયા મુજબની સમયમર્યાદા પછી ગેર-રજૂઆત કરાયેલા વ્યવહારની સુધારણામાં દરેક દિવસના વિલંબને અલગ ઉલ્લંઘન તરીકે ગણી લેવાશે. કંપની STR ફાઇલ કરાયું હશે ત્યાં લોન એકાઉન્ટમાં કામગીરી પર કોઈ નિયંત્રણ લાગુ નહીં કરે. કંપનીએ STRની રજૂઆતની હકીકતને ચુસ્તપણે ગોપનીય રાખવાની રહેશે. એ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે ગ્રાહકને કોઈ પણ સ્તરે ટિપ્પણો ન મળે.
44. વ્યાપારની જરૂરિયાત મુજબ આધારિત તેમજ જરૂરી લાગે તે રીતે ઇલેક્ટ્રોનિક માધ્યમ સહિત કંપની પાસે પર્યાપ્ત પ્રણાલિ, પ્રક્રિયા અને પ્રોસેસ હોવી જોઈએ જેથી શંકાસ્પદ વ્યવહારોના રિપોર્ટિંગ અને ઓળખને અસરકારક બનાવી શકાય.

પ્રકરણ IX

આંતરિક કરારો હેઠળ જરૂરિયાતો/ફરજો

આંતરરાષ્ટ્રીય એજન્સીઓ તરફથી સંદેશાવ્યવહાર -

45. કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે અનલોક્લ એક્ટિવિટીઝ (પ્રિવેન્શન) (UAPA) એક્ટ, 1967ની કલમ 51A અને તેમાં કરાયેલા સુધારાના સંબંધમાં, તેઓ ત્રાસવાદી જોડાણો હોવાની શંકા ધરાવનારા વ્યક્તિઓ અને એકમોની યાદીમાં સામેલ વ્યક્તિઓ/ એકમોના નામે કોઈ લોન એકાઉન્ટ ધરાવે નહીં, કે જેને સમયાંતરે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ (UNSC) દ્વારા સરક્યુલેટ કરાય છે. એ યાદીની વિગતો નીચે મુજબ છે:
- (a) “ISIL(દા’એશ)&અલ-કાયદા પ્રતિબંધ યાદી”, જેમાં અલ-કાયદા સાથે સંકળાયેલી વ્યક્તિઓ અને એકમોના નામો સામેલ છે. ISIL&અલ-કાયદા પ્રતિબંધની સુધારેલી યાદી અહીં મળશે
<https://scsanctions.un.org/fop/fop?xml=htdocs/resources/xml/en/consolidated.xml&xslt=htdocs/resour ces/xsl/en/al-qaida-r.xsl>
- (b) “1988પ્રતિબંધ યાદી”, જેમાં તાલિબાન સાથે સંકળાયેલા લોકો (એકીકૃત યાદીની કલમ A) અને એકમોની (વિભાગ B) યાદી અહીં ઉપલબ્ધ છે
<https://scsanctions.un.org/fop/fop?xml=htdocs/resources/xml/en/consolidated.xml&xslt=htdocs/resources/xsl/en/taliban-r.xsl>
46. આ યાદીમાંની વ્યક્તિ/ એકમ સાથે કોઈને પણ મળતા આવતા લોન ખાતાની વિગતોનું રિપોર્ટિંગ 14 માર્ચ, 2019/ 2 ફેબ્રુઆરી, 2021 તારીખ ધરાવતા UAPA જાહેરનામાં હેઠળની જરૂરિયાત મુજબ ગૃહ મંત્રાલયની સલાહ ઉપરાંત FIU-INDને પણ રિપોર્ટિંગ કરવાનું રહેશે જેમાં સમયાંતરે સુધારો થઈ શકે છે.
47. ઉપરોક્ત ઉપરાંત, UNSCRના રિઝર્વ બેંક દ્વારા અન્ય કોઈ ન્યાયક્ષેત્ર/ એકમ દ્વારા સમયાંતરે થનારા પરિપત્રને પણ ધ્યાને લેવાશે.
48. અનલોક્લ એક્ટિવિટીઝ (પ્રિવેન્શન) એક્ટ, 1967ની કલમ 51Aને અનુરૂપ લોન એકાઉન્ટને સ્થગિત કરવું
UAPA હેઠળ સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું અને તેના શબ્દસ: અનુસરણને લાગુ પડે ત્યાં સુધી સુનિશ્ચિત કરવું.
ચોક્કસપણે, કંપનીએ લાગુ પડતી માર્ગદર્શિકાનું અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરવું જેની જરૂરિયાત મુજબ:
- (i) સુધારેલી અપડેટ્ડ યાદીને ઈલેક્ટ્રિક સ્વરૂપમાં જાળવવી અને નિયમિત ધોરણે અપાયેલા માપદંડોની ચકાસણી હાથ ધરવી જેથી ખરાઈ કરી શકાય કે પરિશિષ્ટમાં સામેલ વ્યક્તિઓ અથવા એકમો કમાનુસાર છે કે કેમ, અને અહીં હવે પછીથી, તેને નિર્ધારિત વ્યક્તિઓ/એકમો તરીકે સંદર્ભિત કરાશે કે જેઓ ફંડ, નાણાકીય અસ્ક્યામતો અથવા આર્થિક સંસાધનો અથવા સંવગન સેવાઓને બેંક એકાઉન્ટ, સ્ટોક અથવા વીમા પોલિસીઓ વગેરે સ્વરૂપમાં તેમની સાથે ધારણ કરે છે.
- (ii) નિર્ધારિત વ્યક્તિઓ/એકમોની વિગતો સાથે તેમના કોઈ પણ ગ્રાહકની વિગતો મેળ ખાય છે, તો કંપની આવા ગ્રાહકને શોધી કાઢ્યાના 24 કલાકમાં આવા ગ્રાહક દ્વારા ધારણ કરાયેલા ફંડ, નાણાકીય અસ્ક્યામતો અથવા આર્થિક સંસાધનો અથવા સંવગન સેવાઓની વિગતોની જાણ કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયના સંયુક્ત સચિવ (CTCR)ને ફેક્સ નં. 011-23092569 પર અને ટેલિફોન નં. 011-23092736 પર તાત્કાલિક જાણ કરશે. ટપાલથી આ વિગતો મોકલવા ઉપરાંત તેઓ ઈમેઈલ આઈડી: jsctcr-mha@gov.in પર પણ જાણ કરશે.
- (iii) કંપની દ્વારા ઉપરોક્ત (ii)માં ઉલ્લેખિત સંદેશાવ્યવહારની એક નકલ એ રાજ્ય/ UTના UAPA નોડલ ઓફિસર અને નિયમનકાર તથા FIU-INDને જે-તે સંજોગો મુજબ મોકલશે જ્યાં લોન એકાઉન્ટ ધારણ કરાયું છે.
- (iv) કોઈ સંજોગોમાં કોઈ પણ ગ્રાહકની કોઈ પણ વિગતો નિર્ધારિત વ્યક્તિ/ એકમ સાથે નિ:શંકપણે મેળ ખાતી હોય, તો કંપની નિર્ધારિત વ્યક્તિઓને નાણાકીય વ્યવહાર કરતા રોકશે, જે માટેની જાણકારી તે કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયના સંયુક્ત સચિવ (CTCR)ને ફેક્સ નં. 011-23092569 પર અને ટેલિફોન નં. 011-23092736 પર તાત્કાલિક આપશે. ટપાલથી આ વિગતો મોકલવા ઉપરાંત તેઓ ઈમેઈલ આઈડી: jsctcr-mha@gov.in પર પણ જાણ કરશે.
- (v) કંપની FIU-IND સમક્ષ શંકાસ્પદ વ્યવહાર રિપોર્ટ (STR) ફાઈલ કરશે જેમાં ઉપરના ફરજો (ii) હેઠળ આવરી લેવાયેલા એકાઉન્ટના તમામ વ્યવહારને આવરી લેવાશે, જે કરાયા હશે અથવા નિર્ધારિત ફોર્મેટ અનુસાર જેના પ્રયાસ કરાયા હશે.
- (vi) લાગુ પડે તે રીતે સ્થગિત કરાશે. લોન એકાઉન્ટના કિસ્સામાં, કોઈ વધુ ઉધારને અનુમતિ નહીં અપાય. પ્રવર્તમાન ડિપોઝિટના સંજોગોમાં, ફંડને સ્થગિત કરાશે.

સ્થગિત કરવાની પ્રક્રિયા દ્વારા અપ્રતિમ રીતે અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ/એકમોને લગતી સેવાઓ અથવા આર્થિક સંસાધનો અથવા ફંડ, નાણાકીય અસ્ક્યામતોને અનફ્રીઝ કરવા માટેની પ્રક્રિયા એ વેરિફિકેશન પછી થશે કે જે-તે વ્યક્તિ અથવા એકમ નિર્ધારિત વ્યક્તિ નથી.

- (a) કોઈ પણ વ્યક્તિ અથવા એકમ સામે, જો એ પૂરવાર કરવા પૂરાવો મળશે કે તેમના દ્વારા ધારણ કરાયેલા/ માલિકીના લોન એકાઉન્ટ અથવા પ્રવર્તમાન ડિપોઝિટને સ્થગિત કરવાની કામગીરી અપ્રતિમરીતે કરાઈ છે, તો તેઓ લેખિતમાં જરૂરી પૂરાવા સાથેની અરજી આપશે.
- (b) કંપનીને આવી અરજી મળ્યે, જાણ કરશે અને તે અરજીની એક નકલ સાથે જે-તે વ્યક્તિ અથવા એકમ દ્વારા સંવગન અસ્ક્યામતોની સંપૂર્ણ વિગતો

સાથે અપાયેલા પૂરાવાની એક નકલ કામકાજના બે દિવસમાં MHAના CTCR ડિવિઝનના નોડલ ઓફિસરને આપીને જાણ કરશે કે જેને ફંડ, નાણાકીય અસ્ક્યામતો અથવા આર્થિક સંસાધનો અથવા સંલગ્ન સેવાઓને અપ્રતિમ રીતે સ્થગિત કરાઈ છે.

- (c) MHAના CTCR ડિવિઝનના નોડલ ઓફિસર તરીકે સંયુક્ત સચિવ (CTCR), MHA દ્વારા જેને વ્યક્તિ/ એકમ તરફની મળેલા પૂરાવાના આધારે જરૂર મુજબ આવા વેરિફિકેશનને MHAના CTCR ડિવિઝન માટે લાગુ કરશે, અને જો તેમને સંતોષ થશે, તો તેઓ કામકાજના 15 દિવસમાં આદેશ આપીને, ફંડ, નાણાકીય અસ્ક્યામતો અથવા આર્થિક સંસાધનો અથવા સંકલિત સેવાઓને અનફ્રીઝ કરવાનો આદેશ આપશે કે જેની માલિકી/ કબજો આવા અરજદાર પાસે છે, અને કંપની સહિત અન્યને વિગતોની જાણ કરશે, જો કે, કોઈ કારણસર કામકાજના 15 દિવસમાં અસ્ક્યામતોને અનફ્રીઝ કરવાનો આદેશ પસાર ન કરાય, તો UAPANA CTCR ડિવિઝનના નોડલ ઓફિસર અરજદારને જાણ કરશે.

49. FATFભલામણોને અપર્યાપ્ત રીતે લાગુ નથી પડતી અથવા તો આવરી નથી લેતું તેવું ન્યાયક્ષેત્ર

- (a) ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા સમયાંતરે સરક્યુલેટ કરતા FATF સ્ટેટમેન્ટ, અને એવા દેશોને ઓળખવા માટે જાહેરમાં ઉપલબ્ધ માહિતી, કે જેઓ FATF ભલામણોનો અપર્યાપ્ત અમલ કરે છે કે બિલકુલ કરતા નથી તેની વિચારણા કરશે. AML/CFT ન્યાયક્ષેત્ર શાસનમાં રહેલી ખામીઓના જોખમનો FATF સ્ટેટમેન્ટમાં સમાવેશ કરવા બાબતે વિચારણા કરાશે.
- (b) જેઓ FATF ભલામણોનો અપર્યાપ્ત અમલ કરે છે કે બિલકુલ કરતા નથી અને FATF સ્ટેટમેન્ટમાં સામેલ અધિકારક્ષેત્રો અથવા તેમાંથી આવતી વ્યક્તિઓ (કાનૂની વ્યક્તિઓ અથવા નાણાકીય સંસ્થાઓ સહિત) સાથેના બિઝનેસ સંબંધો અને વ્યવહારો પર વિશેષ ધ્યાન અપાશે.

સ્પષ્ટીકરણ: ઉપરોક્ત પ્રક્રિયામાંથી કંપનીને FATF સ્ટેટમેન્ટમાં ઉલ્લેખિત દેશો અને અધિકારક્ષેત્રો સાથેના બિઝનેસ વ્યવહારો અને કાયદેસરના વ્યાપારમાંથી બાકાત રખાતી નથી.

- (c) જેઓ FATF ભલામણોનો અપર્યાપ્ત અમલ કરે છે કે બિલકુલ કરતા નથી અને FATF સ્ટેટમેન્ટમાં સામેલ અધિકારક્ષેત્રો અથવા તેમાંથી આવતી વ્યક્તિઓ (કાનૂની વ્યક્તિઓ અથવા નાણાકીય સંસ્થાઓ સહિત) સાથેના વ્યવહારોની પૃષ્ઠભૂમિ અને ઉદ્દેશોની ચકાસણી કરાશે, અને તમામ દસ્તાવેજો સાથેના લેખિત તારણોને જાળવવાશે અને વિનંતી કરાયે રિઝર્વ બેંક/ અન્ય સંલગ્ન સત્તાવાળાઓને ઉપલબ્ધ કરાવાશે.

પ્રકરણ IX

અન્ય સૂચનાઓ

50. ગુપ્તતાની ફરજ અને માહિતીની વહેંચણી:

- (a) કંપની અને ગ્રાહક વચ્ચે કરાર આધારિત સંબંધમાંથી ઉદભવતી ગ્રાહક માહિતી સંબંધે ગુપ્તતાને કંપની જાળવી રાખશે.
- (b) લોન એકાઉન્ટ ખોલવાના હેતુસર ગ્રાહક પાસેથી એકત્ર કરેલી માહિતીને ગોપનીય ગણી લેવાશે અને તેની વિગતોને કોસ સેલિંગના ઉદ્દેશ માટે, અથવા ગ્રાહકની અભિવ્યક્ત મંજૂરી મેળવ્યા વિના અન્ય હેતુસર કોઈને અપાશે નહીં.
- (c) સરકારી અને અન્ય એજન્સીઓ તરફથી ડેટા/માહિતી માટેની વિનંતી પર વિચાર કરતી વેળાએ, કંપની દ્વારા એ સંતુષ્ટિ કરાશે કે માગવામાં આવી રહી છે તે વિગતો એવા પ્રકારની નથી જેનાથી કંપનીના વ્યવહારમાં ગુપ્તતાને લગતા કાયદાની જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન થાય.
- (d) કથિત નિયમમાંના અપવાદો નીચે મુજબ રહેશે:
- જ્યાં કાયદાની ફરજ મુજબ જાહેરાત કરવી પડે
  - જ્યાં જનતાને વિગતો જાહેર કરવાની ફરજ પડે,
  - કંપનીના હિતો હેઠળ જાહેરાત કરવી જરૂરી હોય અને
  - જ્યાં ગ્રાહકની અભિવ્યક્ત અથવા છૂપી સંમતિ સાથે જાહેરાત કરાય.
- (e) NBFCs દ્વારા RBI ધારા, 1934ની ક્લમ 45NBની જોગવાઈ અનુસાર માહિતીની ગોપનીયતા જાળવવાની રહેશે.

51. CDDપ્રક્રિયાઅને KYC માહિતીની સેન્ટ્રલ KYC રેકર્ડ રજિસ્ટ્રી (CKYCR) સાથે વહેંચણી

કંપની દ્વારા KYC માહિતીને CKYCR સાથે એ રીતે વહેંચણી કરવાના ઈરાદે કેપ્ચર કરાશે કે જેનો નિયમોમાં ઉલ્લેખ કરાયો હોય, અને જેના માટે સુધારેલા KYC ટેમ્પલેટને ‘વ્યક્તિગત’ અથવા ‘કાનૂની એકમો’ માટેની જરૂરિયાત હોય, પછી જે પણ સંજોગો હોય. ભારત સરકાર દ્વારા સેન્ટ્રલ રજિસ્ટ્રી ઓફ સિક્યુરિટાઈઝેશન એસેટ રિકન્સ્ટ્રક્શન એન્ડ સિક્યુરિટી ઈન્ટેરસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા (CERSAI)ને 26 નવેમ્બર, 2015ની તારીખના ગેઝેટ જાહેરનામાં નં. S.O. 3183(E) હેઠળ CKYCRની કામગીરી હાથ ધરવા અધિકૃતતા અપાયેલી છે. કંપની કાયદા હેઠળ જરૂરી તમામ પગલાં લેશે.

PML રૂલ્સના નિયમ 9(1A)ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં, કંપની ગ્રાહકનો KYC રેકર્ડ કેપ્ચર કરીને તેને ગ્રાહક સાથે એકાઉન્ટ-આધારિત સંબંધની શરૂઆતના 10 દિવસમાં જ CKYCR પર અપલોડ કરશે.

કંપની સુનિશ્ચિત કરશે કે સમયાંતરે અપડેશન દરમિયાન, ગ્રાહકને વર્તમાન CDD માપદંડમાં માર્ગદર્શિત કરાય.

જ્યાં ગ્રાહક, એકાઉન્ટ આધારિત સંબંધ સ્થાપવાના હેતુસર KYC આઈડિન્ટિફાયર કંપનીને સુપરત કરે છે, જેની સાથે CKYCRમાંથી રેકર્ડ ડાઉનલોડ કરવા અભિવ્યક્ત સંમતિ આપે છે, તો કંપની દ્વારા KYC આઈડિન્ટિફાયરનો ઉપયોગ કરીને CKYCRમાંથી KYC રેકર્ડને ઓનલાઈન રિટ્રાઈવ કરી શકાય અને ગ્રાહકે એના એ જ KYC રેકર્ડ અથવા માહિતી અથવા અન્ય કોઈ વધારાના ઓળખ દસ્તાવેજો અથવા વિગતો રજૂ કરવાની જરૂર નહીં રહે, સિવાય કે-

- CKYCRના રેકર્ડમાં પ્રવર્તમાન તરીકે ગ્રાહકની માહિતીમાં કોઈ ફેરફાર હોય;
- ગ્રાહકના વર્તમાન સરનામાંને વેરિફાય કરવાની જરૂર ઊભી થાય;
- RE દ્વારા ગ્રાહકના સરનામા અથવા ઓળખને વેરિફાય કરવાનું મુનાસિબ મનાય, અથવા વિસ્તારેલી ડ્યુ ડિલિજન્સ અદા કરવા અથવા ગ્રાહક માટે યોગ્ય જોખમ પ્રોફાઈલ રચવાની જરૂરિયાત જણાય.

52. ફોરેન એકાઉન્ટ ટેક્સ કમ્પ્લાયન્સ એક્ટ (FATCA) અને કોમન રિપોર્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ્સ (CRS) હેઠળ રિપોર્ટિંગની જરૂરિયાત

FATCA અને CRS હેઠળ, કંપનીએ આવક વેરાના નિયમો 114F, 114G અને 114Hની જોગવાઈઓનું અનુસરણ કરવું પડે અને એ નિર્ધારિત કરવું પડે કે તે આવકવેરા ધારાના નિયમો 114F મુજબ અને તેમ છે કે કેમ, અને રિપોર્ટિંગ જરૂરિયાતો સાથે અનુસરણ માટે નીચેનાં પગલાં ભરવાં પડે:

- રિપોર્ટિંગ નાણાકીય સંસ્થા તરીકે આવકવેરા વિભાગના સંલગ્ન ઈ-ફાઈલિંગ પોર્ટલ પર રજિસ્ટર કરવું આ લિંક પર <https://incometaxindiaefiling.gov.in/postlogin-->MyAccount-->Register as ReportingFinancialInstitution>.
- 'નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર'ના ડિજિટલ દસ્તાવેજનો ઉપયોગ કરીને ઓનલાઈન રિપોર્ટ ફોર્મ 61B તરીકે અપલોડ કરીને અથવા તો 'નિલ' ફાઈલ કરીને સુપરત કરવો, જેના માટે, સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સીસ (CBDT) દ્વારા તૈયાર કરાયેલી સ્કીમમાં સંદર્ભ અપાશે.

સ્પષ્ટીકરણ: કંપની દ્વારા ફોરેન એક્સચેન્જ ડીવર્સ એસોસિયેશન ઓફ ઈન્ડિયા (FEDAI) દ્વારા તેની વેબસાઈટ <http://www.fedai.org.in/> પર પ્રકાશિત કરેલા સ્પીટ રેફરન્સ રેટ્સને જોઈ જવું જોઈએ

RevaluationRates.aspx નિયમો 114Hના સંદર્ભમાં રિપોર્ટ કરવા યોગ્ય એકાઉન્ટને ઓળખવાના હેતુ માટે ડ્યુ ડિલિજન્સ પ્રક્રિયા હાથ ધરવા માટે.

- ડ્યુ ડિલિજન્સ પ્રક્રિયા હાથ ધરવા અને તેને રેકર્ડ કરવા અને જાળવવા, નિયમ 114Hમાં કરાયેલી જોગવાઈ માટે ઈ-ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT) માળખું ઘડવું.
- IT માળખા અને આવક વેરા નિયમોના નિયમ 114F, 114G અને 114Hના અનુસરણ માટે ઓડિટ પ્રણાલિ કેળવવી.
- “ઉચ્ચ સ્તરીય નિરીક્ષણ સમિતિ” અથવા જોખમ સમિતિની નિર્ધારિત ડાયરેક્ટર હેઠળ અથવા અન્ય સમકક્ષ નિયમનકારી હેઠળ રચના કરીને અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરવું.
- સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સીસ (CBDT) દ્વારા સમયાંતરે વિષય પર અપડેટ્ડ સૂચના/ નિયમો/ માર્ગદર્શન નોંધ/ અખબારી યાદી/ જારી કરવા સાથે અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરવું અને તે વેબસાઈટ <http://www.incometaxindia.gov.in/Pages/default.aspx> પર ઉપલબ્ધ હશે. કંપની નીચેની વિગતોની નોંધ લેશે:

- FATCA અને CRS વિશે અપડેટ્ડ માર્ગદર્શિકા નોંધ
- 'ક્લોઝર ઓફ ફાઇનાન્સિયલ એકાઉન્ટ્સ'ની નિયમ 114H(8) હેઠળ અખબારી યાદી.

53. પેમેન્ટ સૂચના પ્રસ્તુત કરવા માટેની અવધિ

ચેક/ડ્રાફ્ટ/પે ઓર્ડર/બેંકર્સ ચેકને જો તેમને આવા સાધનોની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અવધિ પછી પ્રસ્તુત કરાય તો તેનું પેમેન્ટ નહીં કરાય.

54. એકાઉન્ટ્સ અને નાણાંની હેરફેરનું ઓપરેશન

એકાઉન્ટ ખોલવા અને વ્યવહારોના નિરીક્ષણની સૂચનાઓનું કડકપણે પાલન થવું જોઈએ, જેથી “નાણાંની હેરફેર”ની કામગીરીને લઘુત્તમ કરી શકાય કે જેનો ઉપયોગ ઠગાઈયુક્ત સ્કીમોની આવકોની હેરફેર માટે કરાય છે (દા.ત. ફિશિંગ અને ઓળખની ચોરી) કે જે ગુનેગારો દ્વારા ત્રાહિત પક્ષકારોને “નાણાંની હેરફેર”ની કામગીરી તરીકે વર્તતા ત્રાહિત પક્ષકારોની ભરતી કરીને ડિપોઝિટ એકાઉન્ટ સુધી ગેરકાયદે પહોંચ પ્રાપ્ત કરવા માટે આચરવામાં આવે છે, જેને HFC તરીકે કંપનીને સંદર્ભિત હોય તે મર્યાદા સુધી લાગુ કરવું. તમામ સંલગ્ન સાવધાનીઓ, લાગુ અને જરૂર પડે તે મુજબ, હાથ ધરીને અનુસરણ સુનિશ્ચિત કરવું.

55. એકાઉન્ટ પેથી ચેકનું કલેક્શન

લોન એકાઉન્ટ માટે, એકાઉન્ટ પેથી ચેકને પેથી ઘટક સિવાયની અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે એકત્રિત કરાશે નહીં, કંપની તેના મતાનુસાર તેમના સહકારી કેડિટ સોસાયટી હોય તેવા ગ્રાહકના એકાઉન્ટમાં રૂપિયા પચાસ હજારની મર્યાદાને ઓળંગે નહીં તેવી રકમ માટે લખાયેલા એકાઉન્ટ પેથી ચેકને એકત્રિત કરી શકે છે, જેની શરત એ છે કે આવા ચેકના ચૂકવનાર (પેથી) આવી સહકારી કેડિટ સોસાયટીના ઘટક હોય.

56. યુનિક ગ્રાહકઓળખ કોડ (UCIC)ની કંપની અને NBFCs દ્વારા પ્રવર્તમાન ગ્રાહક તેમજ વ્યક્તિગત ગ્રાહકની સાથે નવા સંબંધમાં પ્રવેશતી વેળાએ ફાળવણી કરવી જોઈએ.

57. નવી ટેકનોલોજીની પ્રસ્તુતિકે જે લોન ખાતા સાથે સંબંધિત હોય તે HFC તરીકે લાગુ પડતી મર્યાદા સુધી-

મની લોન્ડરિંગ અને ત્રાસવાદના કોઈ પણ જોખમના ધિરાણ માટે પૂરતું ધ્યાન અપાશે કે જે નવી અથવા વિકસતી ટેકનોલોજીથી ઉદભવી શકે છે અને તે

સુનિશ્ચિત કરાશે કે સમયાંતરે યોગ્ય KYC પ્રક્રિયા જારી કરાય અને તેનો HFC તરીકે કંપનીને સંલગ્ન મર્યાદા સુધી નવી પ્રોડક્ટ્સ/સેવાઓ/ટેકનોલોજીઓને પ્રસ્તુત કરતા પહેલાં સુયોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં આવે.

58. ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટને જારી કરવું અને પેમેન્ટ, વગેરે

ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ, મેઈલ/ટેલિગ્રાફિક ટ્રાન્સફર/NEFT/IMPS અથવા અન્ય કોઈ માધ્યમે ડુંડની કોઈ પણ રેમિટન્સ અથવા રૂપિયા પચાસ હજાર અને તેથી વધુની રકમ માટે ટ્રાવેલર્સ ચેક જારી કરવા પર ચેક સામે અથવા ગ્રાહકના એકાઉન્ટમાં ઉધાર કરીને વ્યવહારનું સમાધાન થશે નહીં કે રોકડ ચૂકવણી દ્વારા. તદુપરાંત, ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ, પે ઓર્ડર, બેંકર્સ ચેક, વગેરેની ઉપર ખરીદનારના નામને જારીકર્તા બેંક દ્વારા પ્રકાશિત કરાશે. આ સૂચનાઓ 15 સપ્ટેમ્બર, 2018ના રોજ કે તે પછી જારી કરાયેલા આવા સાધનો પર લાગુ પડશે.

59. PANને ક્વોટ કરવો

ગ્રાહકનો પરમેનેન્ટ એકાઉન્ટ નંબર (PAN) અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટને કંપનીને લાગુ પડતી આવકવેરા ધારાના નિયમ 114Bની જોગવાઈ અને તેમાં સમયાંતરે થયેલા સુધારા અનુસાર વ્યવહાર હાથ ધરતી વેળાએ મેળવીને વેરિફાય કરવાની રહેશે. જે વ્યક્તિ પાસે PAN અથવા સમકક્ષ ઈ-ડોક્યુમેન્ટ ન હોય તેમની પાસેથી ફોર્મ 60 પ્રાપ્ત કરાશે.

60. થર્ડ પાર્ટી પ્રોડક્ટ્સ વેચવી-

સમયાંતરે અમલી એવા નિયમનો અનુસાર થર્ડ પાર્ટીની પ્રોડક્ટ્સ વેચતી વેળાએ કંપની એજન્ટ તરીકે કાર્યરત થાય છે અને તેણે આ પોલિસીના હેતુ માટે નીચેનાં પાસાંનું અનુસરણ કરવું પડશે:

- (a) વોક-ઈન ગ્રાહકની ઓળખ અને સરનામાંની આ પોલિસીની જરૂરિયાત મુજબ પચાસ હજાર રૂપિયાથી વધુના વ્યવહાર માટે વેરિફાય કરવી પડે.
- (b) થર્ડ પાર્ટી પ્રોડક્ટ્સ અને સંલગ્ન રેકર્ડના વેચાણની વ્યવહાર વિગતોની જાળવણી આ પોલિસી હેઠળની જરૂરિયાતો મુજબ કરવાની રહેશે.
- (c) AML સોફ્ટવેર કે જે CTR/STR ફાઈલ કરવાના હેતુસર એલર્ટના સર્જન અને વિશ્લેષણ, કેપ્ચર કરવા સક્તમ હોય તેને વોક-ઈન ગ્રાહક સહિતના ગ્રાહક સાથેની થર્ડ પાર્ટી પ્રોડક્ટ્સ સંબંધે વ્યવહાર માટે ઉપલબ્ધ કરાવવું.
- (d) રૂપિયા પચાસ હજાર અને તેથી ઉપરના વ્યવહારો ફક્ત આના દ્વારા જ કરી શકાશે:
  - ચેક સામે ગ્રાહકના ખાતામાં ઉધાર;અને
  - ગ્રાહકે આપેલા PANને પ્રાપ્ત કરીને વેરિફાય કરવું.
- (e) ઉપરના 'd'ની સૂચના કંપનીની પોતાની પ્રોડક્ટ્સ, ક્રેડિટ કાર્ડ/ વેચાણના બાકી દેવાની ચૂકવણી તેમજ પ્રિપેઈડ/ ટ્રાવેલ કાર્ડ અને અન્ય પ્રોડક્ટ્સને રિવોર્ડિંગ કરવા જેનું મૂલ્ય રૂપિયા પચાસ હજાર અને વધુ હોય.

61. કર્મચારીને નોકરીએ રાખવા અને કર્મચારી તાલીમ

- (a) તેમના માણસોની ભરતી/ નોકરીએ રાખવાની પ્રક્રિયાના અભિન્ન અંગ તરીકે પર્યાપ્ત સ્ક્રીનિંગની પ્રણાલિ અસ્તિત્વમાં હોવી જોઈએ.
- (b) પ્રવર્તમાન કર્મચારી તાલીમ કાર્યક્રમ અમલમાં હોવો જોઈએ જેથી સ્ટાફના સભ્યોને AML/CFT પોલિસીમાં પૂરતી તાલીમ આપી શકાય. તાલીમનું સમગ્ર ધ્યાન ફ્રન્ટલાઈન સ્ટાફ, અનુસરણ સ્ટાફ અને નવા ગ્રાહક સાથે કામ પાર પાડનારા સ્ટાફ માટે અલગ-અલગ દિશામાં કેન્દ્રિત હોવું જોઈએ. ફ્રન્ટ ડેસ્ક સ્ટાફને ગ્રાહકમાં શિક્ષણના અભાવને કારણે ઉદભવતા પ્રશ્નોને ઉકેલવા ખાસ તાલીમ અપાયેલી હોવી જોઈએ. ઓડિટ કામગીરી માટે પર્યાપ્ત તાલીમબદ્ધ અને કંપનીની AML/CFT પોલિસીની સુવ્યવસ્થિત જાણકારી ધરાવનારા કર્મચારીઓનું સુયોગ્ય સ્ટાફિંગ, નિયમન અને સંલગ્ન મુદ્દાઓને સુનિશ્ચિત કરવા જોઈએ.

62. બ્રોકર્સ/એજન્ટ્સ વગેરે સહિત કંપની દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા નો ચોર કસ્ટમર(KYC)માર્ગદર્શિકા.

- (a) કોઈ પણ રકમની વસૂલાત માટે અધિકૃતતા ધરાવનારી વ્યક્તિ અને તેમના બ્રોકર્સ/ એજન્ટ્સ અથવા તેના જેવા NBFCs/RNBCsને લાગુ પડતી KYC માર્ગદર્શિકા સાથે સંપૂર્ણ અનુસરણ ધરાવનારા જોઈએ.
- (b) તમામ માહિતી RBIને ઉપલબ્ધ હોવી જોઈએ જેથી તે KYC માર્ગદર્શિકાના અનુસરણને વેરિફાય કરી શકે, અને કંપની દ્વારા અધિકૃત બ્રોકર્સ/એજન્ટ્સ વગેરે , કે જેઓ તેમના વતી કામ કરે છે તેમના સહિત અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ પણ ઉલ્લંઘનના સંપૂર્ણ પરિણામો સ્વીકારવા જોઈએ.
- (c) બ્રોકર્સ/એજન્ટ્સ અથવા તેમના જેવા સહિત કંપની દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિના એકાઉન્ટ્સની બુક્સ કે જેઓ અત્યારસુધી કંપનીની બ્રોકરેજની કામગીરી સાથે સંકલિત હતા, તેમને હવે ઓડિટ અને નિરીક્ષણ માટે જરૂર પડે ત્યારે ઉપલબ્ધ કરાવાશે.

પરિશિષ્ટ I

ડિજિટલ KYC પ્રક્રિયા

- A. કંપની દ્વારા શક્ય હોય ત્યાં સુધી ડિજિટલ KYC વેરિફિકેશન માટે એક એપ્લિકેશન વિકસાવવાની રહેશે, જે તેમના ગ્રાહકો માટે KYC હાથ ધરવાના કસ્ટમર ટચ પોઈન્ટ ખાતે ઉપલબ્ધ હશે અને KYC પ્રક્રિયા શક્ય હોય ત્યાં સુધી માત્ર કંપનીની આ ઓથેન્ટિકેટેડ એપ્લિકેશન દ્વારા જ હાથ ધરાશે. તમામ પ્રકારના ગ્રાહકો પાસેથી કંપનીના બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી ક્રેડિટ પોલિસી અનુસાર એકત્રિત કરાયેલા KYC દસ્તાવેજોને માન્ય તથા બંધનકર્તા ગણાશે, જે RBI/NHB દ્વારા નોટિફાઇ અને સરક્યુલેટ કરાયેલી નિયમનકારી જોગવાઈઓના અનુસરણને આધિન રહેશે.
- B. એપ્લિકેશન સુધીની પહોંચ કંપની દ્વારા નિયંત્રિત રહેશે અને તેણે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે તેનો અનધિકૃત વ્યક્તિઓ દ્વારા ઉપયોગ કરાય નહીં. આ એપ્લિકેશન સુધી ફક્ત લોગિન-આઈડી અને પાસવર્ડ અથવા લાઈવ OTP અથવા ટાઈમ OTP નિયંત્રિત મિકેનિઝમ દ્વારા જ પહોંચ પ્રાપ્ત થવી જોઈએ જે કંપની દ્વારા તેના અધિકૃત અધિકારીઓને અપાશે.
- C. ગ્રાહક KYCના ઉદ્દેશથી, કંપનીના અધિકૃત અધિકારીના સ્થળની અથવા અધિકારી ગ્રાહકની મુલાકાત લઈ શકે છે. અસલ OVD ગ્રાહકના કબજામાં જ રહેશે.
- D. કંપનીએ સુનિશ્ચિત કરવું પડે કે અધિકૃત અધિકારી દ્વારા ગ્રાહકનો લાઈવ ફોટોગ્રાફ લેવામાં આવે અને તે ફોટોગ્રાફ જ ગ્રાહકના અરજીપત્રમાં (CAF) ચોટાડાય. તદુપરાંત કંપનીની સિસ્ટમએપ્લિકેશનમાં CAF નંબર, GPS કોઓર્ડિનેટ્સ, અધિકૃત અધિકારીનું નામ, યુનિક એમ્પ્લોઈ કોડ (કંપની દ્વારા ફાળવેલો) અને તારીખ (DD:MM:YYYY) અને ગ્રાહકના કેપ્ચર કરેલા લાઈવ ફોટોગ્રાફ પર ટાઈમ સ્ટેમ્પ(HH:MM:SS) ધરાવતા હોય તે રીતે વાંચી શકાય તેમ વોટર-માર્ક રાખવો પડશે.
- E. કંપનીની એપ્લિકેશનમાં એવું ફીચર હોવું જોઈએ કે ફક્ત ગ્રાહકનો લાઈવ ફોટોગ્રાફ જ કેપ્ચર થાય અને તેનો કોઈ પ્રિન્ટેડ કે વિડિયો-ગ્રાફ કરેલો ફોટો કેપ્ચર ન થઈ શકે. ગ્રાહકનો લાઈવ ફોટોગ્રાફ કેપ્ચર કરતી વેળાએ તેનું બેકગ્રાઉન્ડ સફેદ રંગનું હોવું જોઈએ અને આ વેળાએ કોઈ અન્ય વ્યક્તિ ફ્રેમમાં આવવી ન જોઈએ.
- F. આ પ્રકારે જ, અસલ OVDના લાઈવ ફોટોગ્રાફ અથવા જ્યાં ઓફલાઈન વેરિફિકેશન કરી શકાયું ન હોય ત્યાં આધારના કબજાનો પૂરાવો (આડો ગોઠવવો), ઉપરથી ઊભો કેપ્ચર કરાવો જોઈએ અને ઉપરોક્ત ઉલ્લેખ મુજબ વાંચી શકાય તેવા સ્વરૂપમાં વોટર-માર્કિંગ કરાવું જોઈએ. મોબાઈલ ડિવાઈસમાં કોઈ ટિલ્ટ અથવા ડાઘા અસલ દસ્તાવેજોના લાઈવ ફોટોગ્રાફ કેપ્ચર કરતી વેળાએ આવવા જોઈએ નહીં.
- G. ગ્રાહક અને તેના અસલ દસ્તાવેજોના લાઈવ ફોટોગ્રાફ યોગ્ય સૂર્યપ્રકાશમાં લેવા જોઈએ જેથી તે સ્પષ્ટ રીતે વાંચી શકાય અને ઓળખી શકાય.
- H. ત્યારબાદ, CAFમાં બંધી એન્ટ્રી દસ્તાવેજો અને ગ્રાહક પૂરી પાડેલી માહિતી અનુસાર ભરવાની રહેશે. તે દસ્તાવેજો કે જેમાં ક્વિક રિસ્પોન્સ (QR) કોડ ઉપલબ્ધ છે, ત્યાં આવી વિગતોને મેન્યુઅલી ભરવાને બદલે QR કોડને જ સ્કેન કરીને ઓટો-પોપ્યુલેટેડ કરી શકાશે. ઉદાહરણ સ્વરૂપે, UIDAIમાંથી ડાઉનલોડ કરેલા ફિઝિકલ આધાર/ઈ-આધારના સંજોગોમાં કે જ્યાં QR કોડ ઉપલબ્ધ છે, ત્યાં આધાર/ઈ-આધાર પરનો QR કોડ સ્કેન કરીને નામ, જાતિ, જન્મની તારીખ અને સરનામાં જેવી વિગતોને ઓટો-પોપ્યુલેટેડ કરી શકાશે.
- I. ઉપરોક્ત પ્રક્રિયા એક વાર પૂર્ણ થઈ જાય એટલે, ‘OTP શેર કરતા પહેલાં ફોર્મમાં ભરેલી વિગતોને કૃપા કરીને વેરિફાઇ કરો’ તેવું લખાણ ધરાવતો એક વન ટાઈમ પાસવર્ડ (OTP) ગ્રાહકના પોતાના મોબાઈલ નંબર પર ક્લાશે. OTPના સફળ વેરિફિકેશન થવા પર તેને ગ્રાહકના CAF પરના દસ્તાક્ષર તરીકે ગણી લેવાશે. જો કે, ગ્રાહક પાસે પોતાનો મોબાઈલ નંબર નહીં હોય તો તેના પરિવાર/ સંબંધી/ જાણીતી વ્યક્તિના મોબાઈલ નંબરનો પણ આ હેતુસર ઉપયોગ કરી શકાશે અને CAFમાં તેનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ થશે. કોઈ પણ સંજોગોમાં કંપનીમાં નોંધાયેલા અધિકૃત અધિકારીના મોબાઈલ નંબરનો ગ્રાહકના દસ્તાક્ષર માટે ઉપયોગ નહીં કરાય. કંપનીએ એ ચકાસવું પડશે કે ગ્રાહકના દસ્તાક્ષર માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલો મોબાઈલ નંબર કોઈ પણ સંજોગોમાં કંપનીના અધિકૃત અધિકારીનો નથી.
- J. અધિકૃત અધિકારીએ ગ્રાહક અને અસલ દસ્તાવેજોના લાઈવ ફોટોગ્રાફને કેપ્ચર કરવા બાબતે ડેકલેરેશન પૂરું પાડવું પડે. આ હેતુસર, અધિકૃત અધિકારીને વન ટાઈમ પાસવર્ડ (OTP) વડે વેરિફાઇ કરવાના રહેશે. OTPના સફળ વેરિફિકેશન પર તેને ડેકલેરેશન પર અધિકૃત અધિકારીના દસ્તાક્ષર તરીકે ગણી લેવાશે. અધિકૃત અધિકારીના લાઈવ ફોટોગ્રાફને પણ આ અધિકૃત અધિકારીના ડેકલેરેશનમાં કેપ્ચર કરાશે.
- K. આ તમામ પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ થયા બાદ, એપ્લિકેશન દ્વારા પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયાની માહિતી અપાશે અને કંપનીના એક્ટિવેશન અધિકારીને એક્ટિવેશન વિનંતી મોકલાશે, અને પ્રોસેસ કરવા માટે ટ્રાન્ઝેક્શન-આઈડી/ રેફરન્સ-આઈડી જનરેટ કરશે. અધિકૃત અધિકારીએ ભાવિ સંદર્ભ માટે ગ્રાહકને આ ટ્રાન્ઝેક્શન-આઈડી/ રેફરન્સ-આઈડી સંબંધિત વિગતો મોકલવાની રહેશે.
- L. કંપનીના અધિકૃત અધિકારી ચકાસણી અને વેરિફાઇ કરશે કે-(i) દસ્તાવેજની તસવીરમાં ઉપલબ્ધ માહિતી CAFમાં અધિકૃત અધિકારીએ એન્ટર કરેલી માહિતી સાથે મેળ ખાય છે. (ii) ગ્રાહકનો લાઈવ ફોટોગ્રાફ દસ્તાવેજમાં ઉપલબ્ધ ફોટો સાથે મેળ ખાય છે; અને (iii) ફરજિયાત ખાનાં સહિત CAFમાં તમામ જરૂરી વિગતો યોગ્ય રીતે ભરાયેલી છે.;
- M. વેરિફિકેશન સફળતાપૂર્વક થવા પર, CAF પર કંપનીના અધિકૃત અધિકારી દ્વારા ડિજિટલ દસ્તાક્ષર થયેલા હોવા જોઈએ કે જેઓ CAFની પ્રિન્ટ લેશે, યોગ્ય સ્થળે ગ્રાહકના દસ્તાક્ષર/ અંગૂઠાનું નિશાન મેળવશે, અને પછી સ્કેન કરી સિસ્ટમમાં તેને અપલોડ કરશે. અસલ હાર્ડ કોપી ગ્રાહકને પરત કરાઈ શકે છે.

Annex II

PIS હેઠળ યોગ્યતા ધરાવતા FPIs માટેના KYC દસ્તાવેજો

I) કેટેગરી	FPIType			
	કેટેગરી I	કેટેગરી II	કેટેગરી III	
અકમ /કંપની સ્તર	ઘટકરૂપ દસ્તાવેજો (મેમોરેન્ડમ અને આર્ટિકલ ઓફ એસોસિયેશન, સ્થાપનાનું પ્રમાણપત્ર વગેરે)	ફરજિયાત	ફરજિયાત	ફરજિયાત
	રહેઠાણનો પૂરાવો	ફરજિયાત (કુલમુખત્યારનામું {POA} જેમાં ઉલ્લેખ હોય કે સરનામું એ રહેઠાણના પૂરાવા તરીકે સ્વીકાર્ય છે)	ફરજિયાત (કુલમુખત્યારનામું {POA} જેમાં ઉલ્લેખ હોય કે સરનામું એ રહેઠાણના પૂરાવા તરીકે સ્વીકાર્ય છે)	ફરજિયાત other than કુલમુખત્યારનામું
	PAN	ફરજિયાત	ફરજિયાત	ફરજિયાત
	નાણાકીય ડેટા	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	ફરજિયાત
	SEBI નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર	ફરજિયાત	ફરજિયાત	ફરજિયાત
	બોર્ડનો ઠરાવ @@	મુક્તિ અપાયેલ*	ફરજિયાત	ફરજિયાત
સિનિયર મેનેજમેન્ટ (પૂર્ણકાલીન ડાયરેક્ટર્સ/ ભાગીદારો/ટ્રસ્ટીઓ/વ ગેરે)	યાદી	ફરજિયાત	ફરજિયાત	ફરજિયાત
	ઓળખનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	અકમ ઘોષિત* લેટર હેડ પર જેમાં પૂરું નામ, રાષ્ટ્રીયતા, જન્મની તારીખ હોય અથવા ફોટો ઓળખપત્ર રજૂ કરાવું હોય
	રહેઠાણનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	લેટર હેડ પર ડેકલેરેશન*
	ફોટોગ્રાફ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ*
અધિકૃત દસ્તાવેજકર્તા	યાદી અને દસ્તાવેજ	ફરજિયાત - ંલોબલ કર્ટોડિયન દસ્તાવેજકર્તાની યાદી આપી શકાય જો PoA ંલોબલ કર્ટોડિયન હોય	ફરજિયાત - ંલોબલ કર્ટોડિયન દસ્તાવેજકર્તાની યાદી આપી શકાય જો PoA ંલોબલ કર્ટોડિયન હોય	ફરજિયાત
	ઓળખનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	ફરજિયાત
	રહેઠાણનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	લેટર હેડ પર ડેકલેરેશન*
	ફોટોગ્રાફ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ*
અંતિમ લાભાર્થી માલિક (UBO)	યાદી	મુક્તિ અપાયેલ*	ફરજિયાત (જાહેરાત કરી શકે "કોઈ UBO 25% થી વધુ નથી")	ફરજિયાત
	ઓળખનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	ફરજિયાત
	રહેઠાણનો પૂરાવો	મુક્તિ અપાયેલ*	મુક્તિ અપાયેલ*	લેટર હેડ પર ડેકલેરેશન*
	ફોટોગ્રાફ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ	મુક્તિ અપાયેલ*

નોંધ:- * બેંક એકાઉન્ટ ખોલાવતી વેળાએ જરૂર નથી. જો કે, સંલગ્ન FPIs બાંહેધરીપત્ર આપી શકે કે નિયમનકારો/ કાયદાપાલન એજન્સીઓ દ્વારા માગણી કરાયે કંપનીને સંલગ્ન દસ્તાવેજો સુપરત કરી દેવાશે.

@@ FPIs જે ચોક્કસ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે કે જ્યાં બેંક એકાઉન્ટ ખોલાવવાના હેતુ માટે બોર્ડનો ઠરાવ પસાર કરવાની પ્રણાલિ ફોક નથી, તેઓ બોર્ડ ઠરાવના બદલામાં વૈશ્વિક કર્ટોડિયન/ સ્થાનિક કર્ટોડિયનને અપાયેલું કુલમુખત્યારનામું સુપરત કરી શકે છે.

2) કેટેગરી	વિદેશી રોકાણકારો માટે લાયક
I.	વિદેશી સેન્ટ્રલ બેંકો, સરકારી એજન્સીઓ, સોવેરિન વેલ્થ ફંડ, આંતરરાષ્ટ્રીય/ બહુરાષ્ટ્રીય સંગઠનો, એજન્સીઓ જેવા સંબંધિત સરકારી અને સરકાર સંબંધિત વિદેશી રોકાણકારો.
II.	<p>a) મ્યુચ્યુઅલ ફંડ, રોકાણ ટ્રસ્ટ, વીમા/ પુનઃવીમા કંપનીઓ, અન્ય બોર્ડ આધારિત ફંડ વગેરે જેવા સુયોગ્ય નિયમન હેઠળના ફંડ.</p> <p>b) બેંક, એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપનીઓ, ઈન્વેસ્ટમેન્ટ મેનેજર્સ/ એડવાઈઝર્સ, પોર્ટફોલિયો મેનેજર્સ વગેરે જેવા સુયોગ્ય નિયમન હેઠળના એકમો.</p> <p>c) જેમના રોકાણ મેનેજર યોગ્ય રીતે નિયમન હેઠળ હોય તેવા બૃહદ ફંડ.</p> <p>d) યુનિવર્સિટી ફંડ અને પેન્શન ફંડ.</p> <p>e) યુનિવર્સિટી સંબંધિત એન્ડોવ્મેન્ટ કે જે અગાઉથી SEBIસમક્ષ FII/પેટા એકાઉન્ટ તરીકે રજિસ્ટર્ડ છે.</p>
III.	PIS રૂટ હેઠળ ભારતમાં રોકાણ કરતા અન્ય તમામ લાયક ઠરેલા વિદેશી રોકાણકારો કે જેઓ કેટેગરી I અને II હેઠળ એન્ડોવ્મેન્ટ, ચેરિટેબલ સોસાયટી/ ટ્રસ્ટ, ફાઉન્ડેશન, કોર્પોરેટ બોર્ડ, ટ્રસ્ટ, વ્યક્તિગત, પારિવારિક કચેરી, વગેરે જેવા માટે લાયક ઠરતા ન હોય.

પરિશિષ્ટ III

વધારાના KYC દસ્તાવેજોની યાદીને નીચા જોખમની કેટેગરીના ગ્રાહકો માટે ગણી શકાય:

આ એક સંકેતાત્મક દસ્તાવેજોની યાદી છે કે જેને નીચા જોખમની કેટેગરીવાળા ગ્રાહકો પાસેથી મેળવી શકાય. વધુ માર્ગદર્શન માટે કૃપા કરીને આ પોલિસીના સંલગ્ન વિભાગો તેમજ કેડિટ પોલિસીને વાંચી જશો.

3) વ્યક્તિગત ગ્રાહકો માટેના KYC દસ્તાવે

અનુ. નં.	સ્વીકાર્ય દસ્તાવેજો	ઓળખ	રહેઠાણનો પૂરાવો	હસ્તાક્ષર	જન્મની તારીખ
1	PANકાર્ડ	હા	ના	હા	હા
2	આધારUID કાર્ડ	હા	હા	ના	હા
3	મતદાર ઓળખ કાર્ડ	હા	હા	ના	હા
4	ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ	હા	હા	ના	હા
5	માન્ય પાસપોર્ટ	હા	હા	હા	હા
6	રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકારના વિભાગો, વૈધાનિક અથવા નિયમનકારી સંસ્થાઓ, જાહેરક્ષેત્રના સાહસો, શિડ્યુલ કોમર્શિયલ બેંકો અને જાહેર નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા જારી કરાયેલા અરજદારના ફોટોગ્રાફ સહિતના ઓળખ કાર્ડ.	હા	ના	ના	હા
7	NREGA/ સરકારી એજન્સી/ સાહસો દ્વારા જારી કરાયેલા જોબ કાર્ડ	હા	ના	ના	હા
8	ગેઝેટેડ ઓફિસર દ્વારા વ્યક્તિના યોગ્ય એટેશ્ન્ટ ફોટોગ્રાફ સહિત જારી કરાયેલો પત્ર	હા	ના	ના	ના
9	ગ્રાહકની ઓળખ/ ફોટોને વેરિફાય કરતા ગેઝેટેડ ઓફિસર અથવા માન્ય જાહેર સત્તાવાળાનો પત્ર	હા	ના	ના	ના
10	બેંક એકાઉન્ટ સ્ટેટમેન્ટનું 1 વું પાનું/ પાસબુક જેની પર ફોટોગ્રાફ અને ફોટા પર બેંકનો સિક્કો હોય	હા	હા	ના	ના
11	યુટિલિટી બિલ (વીજળી, લેન્ડલાઇન ટેલિફોન, પોસ્ટ પેઈડ મોબાઇલ, પાઈપ ગેસ લાઇન, પાણી)ના બિલ કે જે 2 મહિના કરતા જૂના ન હોય.	ના	હા	ના	ના
12	લાગુ પડે તે રીતે પોલિસી/ પ્રક્રિયા અનુસાર ગ્રાહકના નામે યોગ્ય રીતે નોંધાયેલા અસલ/ એટેશ્ન્ટ વેચાણખત/ કરારને એકત્ર કરવાના રહેશે. હાલના સરનામા કરતા બિનન સરનામું ધરાવતા સ્વીકાર્ય OVD દસ્તાવેજ અનુસાર રહેઠાણનો પૂરાવો સુપરત કરવાનો હોય તો તે સંજોગોમાં આવા OVD સરનામાના પૂરાવાને ઓરિજિનલ અને FI/વેરિફિકેશન સાથે શ્રેષ્ઠ પ્રયાસોપૂર્વક વેરિફાય કરવાના રહે. વર્તમાન રહેઠાણના પૂરાવા તરીકે ગ્રાહક ભાડાકરાર/ રહેઠાણ અને પરવાના કરાર અથવા સ્વ-રેકવેરેશન રજૂ કરી શકે અને FI એજન્સી/કંપની/ ગ્રાન્ય અધિકારી દ્વારા રૂબરૂ મુલાકાત થકી તેને વેરિફાય કરવાનું રહેશે.	ના	હા	ના	ના
13	વેટેસ્ટ મિલકત અથવા મ્યુનિસિપલ વેરાની રસીદ	ના	હા	ના	ના
14	રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકારી વિભાગ, વૈધાનિક અથવા નિયમનકારી સંસ્થા, જાહેર ક્ષેત્રના સાહસો, શિડ્યુલ કોમર્શિયલ બેંક, નાણાકીય સંસ્થાઓ અને લિસ્ટેડ કંપનીઓ દ્વારા જારી કરાયેલા નોકરીદાતા તરફથી રહેઠાણની ફાળવણીનો પત્ર તેમજ સત્તાવાર નિવાસની ફાળવણી માટે આવા નોકરીદાતા સાથે થયેલા રજા અને પરવાના કરાર	ના	હા	ના	ના
15	પેન્શન અથવા ફેમિલિ પેન્શન પેમેન્ટ ઓર્ડર્સ (PPO) કે જે સરકારી વિભાગો અથવા જાહેર સાહસો દ્વારા નિવૃત્ત કર્મચારીઓને અપાય છે, જો તેમાં સરનામું હોય તો	ના	હા	ના	ના
16	યુનિક આઈડન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા જારી કરાયેલો પત્ર જેમાં નામ, સરનામું અને આધાર નંબર હોય	ના	હા	ના	ના
17	જન્મનું પ્રમાણપત્ર(સરકારી એજન્સી)	ના	ના	ના	હા

18	સ્કૂલ વિવિંગ સર્ટિફિકેટ (10મું/12મું)	ના	ના	ના	હા
19	ઞાણલેનારનું જ્યાં એકાઉન્ટ છે તે બેંક તરફથી હસ્તાક્ષરના વેરિફિકેશનનું પ્રમાણપત્ર	ના	ના	હા	ના

3.1. પેઢી/ કંપની પાસેથી સરનામાંના પૂરાવા તરીકે પ્રાપ્ત કરવાના દસ્તાવેજોની યાદી(કોઈ એક)

અનુ. નં.	દસ્તાવેજ	પેઢી	કંપની
1	પેઢીનું છેલ્લું વીજળીનું અથવા ટેલિફોન બિલ (2 મહિના કરતા જૂનું નહીં)	હા	હા
2	વ્યાપાર નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર, કોઈ હોય તો(GST)	હા	હા
3	નેશનલાઈઝ્ડ/શિડયુલ કોમર્શિયલ બેંકનું બેંક સ્ટેટમેન્ટ	હા	હા
4	વેટેસ્ટ સુધારેલા ભાગીદારી કારારની પ્રમાણિત નકલ	હા	ના
5	PAN કાર્ડ એલોટમેન્ટ વેટરની નકલ	હા	હા

પરિશિષ્ટ-IV

A. બિલ્ડર/ પ્રોજેક્ટ/ કોર્પોરેટ ગ્રાહકોને લગતા STRની નિર્દેશાત્મક યાદી

1. ગ્રાહકના કાનૂની માળખાને અસંખ્યવાર બદલવામાં આવ્યા હોય (નામ બદલાય, માલિકીપણામાં ફેરફાર, કોર્પોરેટ સીટમાં ફેરફાર);
2. AHFLનો પ્રોજેક્ટના કુલ ખર્ચની તુલનામાં નાની લોન માટે સંપર્ક કરતા બિલ્ડર;
3. પ્રોજેક્ટના ફર્નિડગના સ્ત્રોતોને સમજાવવામાં બિલ્ડર અસમર્થ રહે;
4. વિવિધ સત્તાવાળાઓની મંજૂરી/અનુમતિઓ નકલી જણાય અથવા એવું લાગે કે ગ્રાહક જરૂરી સરકારી મંજૂરીઓ/ ફાઈલિંગ, વગેરે મેળવવા ઈચ્છતો જ નથી;
5. મેનેજમેન્ટ અજાણ્યા અથવા અયોગ્ય વ્યક્તિ(ઓ)ની સૂચનાઓ મુજબ કાર્યરત હોવાનું જણાય;
6. કર્મચારીઓની સંખ્યા અથવા માળખું વ્યાપારના પ્રકાર અથવા કદની બહારનું હોય (ઉદાહરણ સ્વરૂપે કંપનીનું ટર્નઓવર કર્મચારીઓની સંખ્યા અને ઉપયોગમાં લેવાતી અસ્ક્યામતની તુલનામાં ગેરવાજબી રીતે ઊંચું હોય);
7. પર્યાપ્ત કેન્દ્રીયકૃત કોર્પોરેટ વિહંગાવલોકન ન ધરાવતા બહુધા ન્યાયક્ષેત્રવાળી કામગીરીવાળા ગ્રાહકો;
8. કાનૂની વ્યવસ્થા નિર્ધારિત કરવા અંગેની સલાહનો માલિકીપણા અથવા વાસ્તવિક આર્થિક ઉદ્દેશને જાણવા ઉપયોગ કરાઈ શકે છે (ટ્રસ્ટ, કંપનીની સ્થાપના અથવા નામ/કોર્પોરેટ સીટ અથવા અન્ય જટિલ ગ્રુપ માળખામાં ફેરફાર સહિત);
9. રોકડમાં ઉચ્ચ સ્તરના વ્યવહારો ધરાવતા એકમો અથવા ત્વરિત તબદિલી માટેની અસ્ક્યામતો કે જેમાં ગેરકાયદે ફંડને સામેલ કરી શકાય તેમ હોય.
10. બેરર શેરને અનુમતિ આપનારા દેશોમાં ગ્રાહકની સ્થાપના થઈ હોય.

B.રિપોર્ટ કરવા માટેના CTR/STRવ્યવહારોની નિર્દેશાત્મક યાદી (વ્યક્તિગતગ્રાહકો)

1. ગ્રાહકને લગતી વિગતોમાં અસંખ્યવાર બદલવામાં આવ્યા હોય (નામ બદલાય, માલિકીપણામાં ફેરફાર, કોર્પોરેટ સીટમાં ફેરફાર);
2. બિનજરૂરી રીતે જટિલ ગ્રાહક માળખું;
3. વ્યક્તિગત અથવા વ્યવહારોના વર્ગો કે જે બિઝનેસ પ્રોફાઇલને અસંબંધ રીતે થયા હોય, અને અપેક્ષિત પ્રવૃત્તિઓ/અજાણ્યા વ્યવહાર;
4. ગ્રાહકમાહિતી, ડેટા, દસ્તાવેજો પૂરા પાડવા અંગે ખચકાતો હોય;
5. ખોટા ડોક્યુમેન્ટ, ડેટા, લોનનો ઉદ્દેશ, એકાઉન્ટની વિગતોની પ્રસ્તુતિ;
6. આવકના સ્ત્રોતની વિગતો કે જેનાથી પ્રારંભિક યોગદાન કરાયું હોય તે રજૂ કરવાથી ઈનકાર કરે, બન્ક ખાતામાં ફંડસના સ્ત્રોતો શંકાસ્પદ હોય વગેરે;
7. રૂબરૂમાં મળવાનો ખચકાટ, ત્રાહિત પક્ષ/કુલમુખત્યારનામું ધારક દ્વારા વિના કારણે પ્રતિનિધિત્વ કરે;
8. લોન અરજીમાં પૂરા પડાયા હોય તેવા ગ્રાહકના રહેઠાણ અથવા બિઝનેસના સરનામાંથી દૂર હોય તેવી AHFL બ્રાન્ચ/ઓફિસનો સંપર્ક કરે, જ્યારે કે AHFLની કોઈ બ્રાન્ચ/ઓફિસ અપાયેલા સરનામાની નજીક હોય;
9. એ સ્પષ્ટીકરણ આપવામાં અસમર્થ કે શા માટે બન્ક એકાઉન્ટ સ્ટેમેન્ટ/ બાહુધા એકાઉન્ટમાં આટલી બધી ટ્રાન્સફર છે;
10. પ્રારંભિક યોગદાન અસંબંધ થઈ પાર્ટી અકાઉન્ટ્સ મારફત ફંડના સ્ત્રોતની યોગ્ય ખાતરી વગર કરવામાં આવ્યું હોય;
11. ટોપ-અપ લોન અને/અથવા ઈકિવટી લોન મેળવવી, લોનની રકમના ઉપયોગની પૂરતી ખાતરી કર્યા વગર અને લોનના આખરી ઉપયોગના અનુપાતમાં ન હોય.
12. લોન મંજૂર કરવા માટે આવકના સ્ત્રોતના બનાવટી માધ્યમોની ભલામણ કરે;
13. વ્યવહારથી જ્યાં આર્થિક વિચારણા મળતી ન હોય;
14. ઠગાઈ જણાય;ગ્રાહક પાસેથી બ્રાન્ચને કોઈ નકલી ચલણી નોટો મળે તો તેને NHB/RBIપરિપત્ર/ નોટિફિકેશન હેઠળ રિપોર્ટ કરવાનું રહેશે;
15. અજાણ્યા સ્ત્રોત સાથે અસામાન્ય નાણાકીય વ્યવહારો;
16. અસંકલિત અથવા અજાણ્યા ત્રાહિત પક્ષકારો પાસેથી મળેલું પેમેન્ટ અને રોકડમાં ફી માટે પેમેન્ટ જ્યાં પેમેન્ટ માટે આ પરંપરાગત રીત નથી હોતી;
17. લોનના ખરા લાભાર્થી અને ખરીદવાના રહેતા ફ્લેટ વિશે ગંભીર શંકાઓ હોય;
18. કાલ્પનિક બેંક એકાઉન્ટ ખોલાવીને લોનની રકમનું એન્કેશમેન્ટ;
19. એ જાણકારી સાથે લોન માટે અરજી કરવી કે ફાઇનાન્સ કરવાની રહેતી પ્રોપર્ટી/ફ્રેવિંગ યુનિટને અગાઉ ફંડ આપવામાં આવ્યું છે અને તે હજી બાકી છે અને આ વિગત છુપાવવી;
20. વેચાણ માટેનાં કરારમાં જણાવેલ વેચાણ મૂલ્ય એરિયા ઓફ પર્યેઝમાં સૂચિત પ્રકાશિત દરોમાં પ્રવર્તમાન દરો કરતા અસાધારણ રીતે વધારે/ઓછું છે.
21. એ જ મિલકત/રહેઠાણના યુનિટ માટે મલ્ટિપલ ફ્રન્ડિંગ;
22. વ્યવહાર સાથે જેનો નાતો નથી તે ત્રાહિત પક્ષકારની તરફેણમાં પેમેન્ટ માટેની વિનંતી;
23. વેન્ડર/ બિલ્ડર/ ડેવલપર/ બ્રોકર/ એજન્ટ વગેરે સાથે સાંકળાંક સાધીને લોનની રકમો ગ્રાહક દ્વારા નિર્ધારિત કરતા અલગ ઉદ્દેશ માટે ઉપયોગ.
24. મલ્ટિપલ ફ્રન્ડિંગ/NGOને સમાવતુંફાયનાન્સિંગ/ ચેરિટેબલ સંસ્થા/ નાના / મિડિયમ સાલ્સો (SMEs) / સ્વ સહાય જૂથો (SHGs)/ માઈક્રો ફાઇનાન્સ જૂથો (MFGs)
25. સરનામામાં ફેરફાર માટે વારંવાર વિનંતીઓ;
26. હખ્તાની ઉપર વધુ રકમની ચૂકવણી અને સાથે વધુ ચૂકવાયેલી રકમના રિફંડની વિનંતી.
27. રીઅલ એસ્ટેટમાં અપેક્ષિત અથવા સરકાર દ્વારા સૂચિત દરો કરતા વધારે/ઓછી કિંમતમાં રોકાણ.

*****